N°. 267. WOENSDAG 9 NOVEMBER. A°. 1859.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is *f* 24 's jaars of *f* 6 per drie maanden franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaren en Postkantoren abonneren.
Enkele Nommers 10 Cents.

Bureau: Hoogstraat Wijk 10, N°. 77.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels . . *f* 1.—
Iedere regel meer . . . . - 0.20
Andere Advertentien per regel . . . . - 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cents voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

BERIGT.

Dagelijks, uitgenomen des Zondags, *des avonds ten negen ure* aan het Bureau der Courant à 10 Cents verkrijgbaar eene ***AVOND-EDITIE.***

Bij deze Courant behoort een

BIJBLAD.

KENNISGEVING.

Het HOOFD van het GEMEENTEBESTUUR van *ROTTERDAM* brengt bij deze ter kennis van de belanghebbenden, dat de Patenten en afschriften, over het dienstjaar 1859—60, aan de Patentpligtigen *tegen intrekking van het reçu voor den ontvang van het biljet van aangifte afgegeven*, zullen worden uitgereikt op het Bureau van Inkwartiering, aan de *Kaasmarkt*, op de volgende dagen en in de na te melden orde, des voormiddags van *negen* tot des namiddags *één* ure, volgens de woonplaatsen der Patentpligtigen in de maand Mei van het loopende jaar, te weten:

de Wijken	1 en 2,	den 11 en 12	November 1859.
„ „	3 en 4,	„ 14 en 15	„ „
„ „	5 en 6,	„ 16 en 17	„ „
„ „	7 en 8,	„ 18 en 19	„ „
„ „	9 en 10,	„ 21 en 22	„ „
„ „	11 en 12,	„ 23 en 24	„ „
„ „	13 en 14,	„ 25 en 26	„ „
„ Wijk	15	„ 28 en 29	„ „

Wordende aan de Patentpligtigen herinnerd, dat de Patenten in persoon behooren te worden afgehaald, en dat, ingevolge Z. M. besluit van den 17 October 1820, aan degenen, die na de expiratie van opgemelden tijd hunne Patentbladen niet zullen hebben afgehaald, dezelve aan hunne huizen door de Deurwaarders der Directe Belastingen zullen worden bezorgd, in wier tegenwoordigheid het Patent door den Patentpligtige zal moeten worden geteekend, en die daarvoor zullen mogen vorderen *tien* cents voor ieder Patentblad.

Rotterdam den 7 November 1859.

Het Hoofd van het Gemeentebestuur,
J. F. HOFFMAN.

KENNISGEVING.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *ROTTERDAM*, gezien de rapporten betreffende den brand, die in den nacht van den 19 op 20 October ll. heeft plaats gehad in een pand in de Breedstraat, wijk 10, n.° 250, alhier.

Gelet op art. 52 der Verordening op de Brandweer te Rotterdam (Gemeenteblad n.° 45 van 1857),

Doen te weten, dat aan de geaffecteerden der spuiten van de na te noemen wijken premien zijn toegekend, als:

De *eerste premie* ad Vijf en Zeventig Gulden, aan de geaffecteerden der spuit van de 10de wijk, waarvan zijn: Brandmeesters, de heeren *G. Kolff*, *J. van der Hoop* en *J. Salomons;* Brandspuitmeesters, de heeren *J. J. Guittard*, *F. A. Witlich Meyneken* en *A. W. F. Voorstad.*

De *tweede premie* ad Vijftig Gulden, aan de geaffecteerden der spuit van de 9de wijk, waarvan zijn: Brandmeesters, de heeren *J. Moulijn Jr.*, *H. C. Behrens* en *H. van Dormolen;* Brandspuitmeesters, de heeren *C. de Haas*, *A. Blanson Henkemans* en *J. de Haas.*

De *derde premie* ad Vijf en Twintig Gulden, aan de geaffecteerden der spuit van de 11de wijk, waarvan zijn: Brandmeesters, de heeren *H. de Bie*, *G. Sauerbier* en . . . . . ; Brandspuitmeesters, de heeren *H. van Buuren*, *J. C. W. Schell* en *J. Sonmans.*

Wordende hiervan, alsmede van de bewezen diensten door het personeel der spuit van het Gereformeerd Burger-Weeshuis, bij deze *eervolle melding* gemaakt.

Rotterdam den 7 November 1859.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,
De Secretaris, STORM VAN 's GRAVESANDE. *De Burgemeester,* J. F. HOFFMAN.

BUITENLAND.

LONDEN den 7 November.

De Pruissische gezant, graaf von Bernstorff, zal Prins en Prinses Frederik Willem van Pruissen, die uit hoofde van het stormachtig weder de reis over Calais nemen, te Douvres ontvangen.

— Lord Palmerston heeft de gasten, door hem tegen den 15 dezer naar Broadlands genoodigd, weder afgeschreven en schijnt dus Londen, werwaarts hij heden af zou reizen, niet spoedig weder te kunnen verlaten. Tegen heden zijn al de Ministers tot het houden van een Ministerraad aangeschreven, van het deelnemen waaraan de secretaris van Staat voor Oorlog door een sterfgeval in zijne familie niet verhinderd schijnt te zullen worden, terwijl de Kanselier der schatkist reeds van Cambridge en de eerste lord der Admiraliteit uit Schotland herwaarts is gekomen. De schikkingen wegens het Congres en de Chinesche expeditie worden ongetwijfeld in die en eenige volgende zittingen van den Raad behandeld en ten einde gebragt.

Dat lord J. Russell gedurende de afwezigheid van lord Palmerston in den Ministerraad voorzat wordt als een nieuw bewijs tegen het gerucht zijner voorgenomen aftreding beschouwd.

Een ander, niet minder onwaarschijnlijk gerucht, betreft de terugroeping van den heer Bruce uit China. Lord Palmerston is niet gewoon zijne agenten aan de moeijelijkheden des oogenbliks op te offeren, en met het oog op de aanstaande expeditie weet men niet wat de terugroeping van dien Staatsman beteekenen zou, of het moest zijn om de vredespartij in het Parlement den mond te sluiten.

— Het artikel in den Morning Post, waarvan de strekking reeds per telegraaf werd gemeld, luidt in hoofdzaak aldus:

„Wanneer wij geloof mogen slaan aan inlichtingen, ons van goeder hand gegeven, is de loop der politiek betreffende Italië in de jongste dagen gekenmerkt door drie gebeurtenissen, die eene vreedzame eindregeling bevorderen. Vooreerst zou de Fransche Regering, ten aanzien van hare toekomstige houding, verklaringen hebben afgelegd, geschikt om de preliminairen van Villafranca meer in overeenstemming te brengen met de noodige waarborgen voor de Italiaansche onafhankelijkheid. Vervolgens zou het Britsche Kabinet, dien ten gevolge, zoo al geene definitive toestemming gegeven, dan toch eene veel grootere geneigdheid betoond hebben om aan de beraadslagingen van een Congres deel te nemen. Eindelijk zijn de nationale vergaderingen in Midden-Italië bijeengeroepen met het oogmerk om haar bepaaldelijk het regentschap van den Prins van Carignan over de aan Koning Victor Emmanuel aangebodene provincien voor te stellen. Het laatste feit is het gewigtigste: door een vast en onwrikbaar besluit verzekeren de Italianen zich van de doeltreffende hulp van Engeland.

Wanneer een van de punten in den brief van Napoleon III aan Victor Emmanuel getrouwelijk wordt ten uitvoer gelegd, — wanneer het beginsel van non-interventie ter goedertrouw ten aanzien van Midden-Italië wordt toegepast, — dan kan het voor Engeland en Frankrijk niet moeijelijk meer zijn een gemeenschappelijken grondslag te vinden voor het aanstaande Congres, en de slag mag beschouwd worden als reeds meer dan half gewonnen. Het zou ongehoord zijn van dit beginsel af te wijken met het doel om tot eene geheel andere en onverwachte uitkomst te geraken, dan uit de gebeurtenissen natuurlijk is voortgevloeid.

Het Congres zal geen gemakkelijke taak hebben om de beginselen uit te maken, volgens welke de territoriale en dynastieke wijzigingen, door Napoleon voorgesteld, zouden tot stand moeten komen. Wij begrijpen de theorie der regeringen *de jure;* wij erkennen de noodzakelijkheid der regeringen *de facto*. Maar wij begrijpen geene schikking, waarbij geen nota wordt genomen van eene regering *de jure* en eene andere regering *de facto* wordt omvergeworpen, — eene schikking, die ons, ronduit gezegd, voorkomt met geen ander doel te zijn verzonnen dan om alle internationaal regt en alle denkbeeld van eene eerlijke en opregte politiek in eene onoplosbare verwarring te brengen. Het voorstellen van zulk eene schikking maakt het noodig te herinneren aan het doel, waarmeê Engeland alleen deel zou kunnen nemen aan een Congres, zoo als het zoo dikwijls reeds èn door het hoofd van het tegenwoordige Kabinet èn door den tegenwoordigen Minister van buitenlandsche zaken werd uitgesproken: de erkenning van het regt des Italiaanschen volks om zich zelf te regeren en alles te verwijderen wat de uitoefening van dat regt belemmert of vertraagt.

Engelands belang in Italië is zamen te vatten in deze twee woorden: vrede en vooruitgang. Daar geen van beide denkbaar is waar de nationale denkwijze en het nationaal belang worden miskend en vertrapt, is de houding der Engelsche diplomatie op het Congres van zelf afgebakend. Geene regtstreeksche interventie en ook geene *zijdelingsche*, — want deze leidt tot verlenging der politieke verwarring, tot finantiële verwikkelingen, tot anarchie en deze in 't eind toch weder tot militaire interventie.

Wanneer het nu waar is, zoo als wij reden hebben te gelooven, dat de Nationale Vergaderingen van Midden-Italië bijeengeroepen zijn ter afkondiging van een Regentschap, daartoe aangemoedigd door de Sardinische Regering, en dat de Keizer der Franschen, ofschoon hij natuurlijk niet openlijk zijne sanctie kan hechten aan zulk eene handeling, er zich niet ernstig tegen zal verzetten, — dan mag dit als geen gering bewijs worden beschouwd eener toenadering tusschen de politiek van Engeland en Frankrijk.

Al wat de vrienden der orde in Italië kan aanmoedigen en versterken moet goedkeuring vinden bij de twee groote Westelijke Mogendheden, die, mogen zij het ook al niet eens zijn ten aanzien van de middelen om het te bereiken, beide slechts één doel hebben: op het Congres de grondslagen te leggen tot een duurzamen vrede. En hoe dit spoediger en gemakkelijker te doen dan door de eerbiediging van den duidelijk uitgesproken wil des Italiaanschen Volks?

De oplossing van deze questie is tevens die van de vraag of de XIXde eeuw werkelijk de voorwaarden harer eigene beschaving begrijpt en waardeert. Zij is niet op te lossen met een onbestemd beroep op het beginsel der legitimiteit. De legitimiteit is uitmuntend waar zij voorziet in de twee groote behoeften van den Staat, — kracht tegenover het buitenland, rust van binnen. Ongelukkigerwijs heeft het beginsel der legitimiteit in het gegeven geval der verdreven Vorsten juist het tegenovergestelde uitgewerkt."

— Naar gezegd wordt, heeft de admiraliteit den aanbouw van twee stormramstoomschepen, het eene te Glasgow, het andere te Barking Creek, bevolen. Het zullen schepen van grooten tonnenlast, met werktuigen van 1250 paardenkrachten, zijn, en zij moeten, met al de snelheid welke zoodanige krachtige stoomwerktuigen kunnen bijzetten, ieder vijandelijk schip kunnen aanklampen en doen zinken, zonder zelve eenig ander verlies dan dat van een valschen kielbalk, waarmede zij voorzien zijn, te lijden.

— In het vooruitzigt van een strijd tusschen Spanje en Marokko, te meer de aandacht wekkend, omdat twee der groote Mogendheden hunne strijdige belangen daarin betrokken achten, kan het niet van gewigt ontbloot gerekend worden het ultimatum der Spaansche Regering en het daarop gegeven antwoord in hun geheel te kennen.

Het eerste dier Staatsstukken luidt, volgens de Daily News, dus:

„Lof aan den Almagtige! Aan mijnen vriend, den doorluchtigen Seïd Mohammed-el-khateel, minister enz. Dat Gods vrede en bijstand met u mogen zijn!

„Naardien vóór de ontvangst uwer nota van 13 dezer de moeijelijkheden, welke zich tegen de geheele voldoening voor de beleedigingen, de Spaansche vlag in de nabijheid van Ceuta aangedaan, verzetten, uit den weg waren geruimd, zoo beveelt de Regering der Koningin, mijne doorluchtige Meesteres, mij u te zeggen dat de geëischte voldoening, zonder tijdverlies en op de navolgende wijze, hare uitvoering erlangen moet:

„1.° Het opperhoofd der Moorsche troepen, die de bey of gouverneur der provincie zijn moet, zal eigenhandig het wapenschild van Spanje op dezelfde plaats herstellen, waar het door de vandalen van Auggera werd afgerukt, en het zal door de soldaten begroet worden. — 2.° De aanleggers van die woeste aanranding zullen, in het bijzijn der Spaansche bezetting van de genoemde plaats, naar de meeste gestrengheid der wet gestraft worden. Deze beide eischen zullen onverwijld worden volvoerd. — 3.° De Moorsche gouverneur zal twee ingenieurs benoemen, die, gezamenlijk met de Spaansche ingenieurs, de geschiktste plaats voor de nieuwe grenslinie bepalen zullen, en het moet wèl verstaan worden dat de grondslag der nieuwe afbakening de Sierra Bullones zijn moet. De Spaansche Regering zal de voldoening die zij het ontegenzeggelijk regt heeft te eischen en welke gij uit naam uwer Regering beloofd hebt, niet volkomen achten, wanneer al deze maatregelen niet binnen den kortst mogelijken tijd uitgevoerd zijn. Tot dien tijd toe zal Spanje zijne uitrustingen voortzetten, en ik waarschuw u dat het minste uitstel, door u in de volvoering mijner eischen te weeg gebragt, het teeken tot den aanvang der vijandelijkheden en gevolgelijk tot het afbreken der vriendschappelijke betrekkingen tusschen de beide Landen zijn zal. De Regering der Koningin, mijne Meesteres, hoopt dat de Regering des Sultans geene aanleiding tot eene zoo ernstige gebeurlijkheid geven zal, en dat zulke noodlottige gevolgen vermeden zullen worden. Ik verwacht uw antwoord, hetwelk zoo duidelijk, zoo uitvoerig zijn moet als een zoodanig onderwerp het vereischt, en ik waarschuw u dat ik niet de minste opmerking dulden zal, die in strijd is met de billijke wenschen mijner Regering. Op de hoogte welke de zaken bereikt hebben, blijft u niets anders over dan, zonder eenig verwijl, al de voorwaarden aan te nemen, die wij hebben vastgesteld om aan de Spaansche Natie de haar toekomende voldoening te verschaffen; zoo niet, den oorlog. Verkies!"

„Tanger den 16 october.

(get.) J. B. del Valle."

Terwijl het antwoord dus luidt:

„Lof aan den eenigen God! — Wij hebben uwen brief van gisteren ontvangen; wij hebben kennis genomen van den inhoud, en wij zijn zeer verbaasd over alles wat gij daarin aanvoert, want het is geenszins overeenkomstig met wat gij ons gezegd hebt, hetzij in ons onderhoud met u, hetzij in uwe vroegere brieven.

„Wij hadden, wel is waar, volmagt ontvangen om de voorwaarden aan te nemen, in uwe brieven van 5 september en 5 october gesteld, en wij bewilligden er ook in dat gij het verheven terrein zoudt bezetten, door u voor de verdediging en de veiligheid uwer stad, maar niet tot andere doeleinden verlangd. Gij hebt, in het onderhoud dat wij te zamen hadden, verklaard te veronderstellen dat dit verheven terrein in de nieuwe afbakening der grenzen zou begrepen zijn. Wij weten niet wat gij onder de benaming van Sierra Bullones verstaat, maar is het de plaats welke zekere lieden ons genoemd hebben en die op drie uren van Ceuta afligt, dan hebben wij noch gezag, noch magt, om eene zoodanige inwilliging te doen. Een zoodanige eisch moet aan den Sultan onderworpen worden, en wij behooren een voldoend uitstel te hebben om in staat te zijn eene zoo gewigtige zaak aan Zijne Majesteit voor te dragen, die te Mequinez is, en opdat Zijne Majesteit den tijd hebbe om die met de vereischte zorg te overwegen en daarop te antwoorden. — Wij ontveinzen u onze verwondering niet dat gij ons geschreven hebt zóó als gij deedt, na de vriendschappelijke wijze waarop wij jegens u gehandeld hebben, door tot drie malen toe uwe eischen in te willigen, met het eenig doel om u genoegen te geven. Indien gij onze betrekkingen afbreekt en ons den oorlog verklaart, zoo als gij ons bedreigt te doen, omdat wij niet afgestaan hebben wat wij de magt niet hebben af te staan, dan doen wij protest tegen u voor al de gevolgen welke daaruit kunnen voortvloeijen. — Wij moeten het nogtans herhalen: wij stemmen toe in de opgenomen verpligting om de eischen te vervullen die gij ons gedaan hebt, maar niet volgens de uitlegging welke gij in uwen brief aan onze woorden geeft. Wij bezitten de magt niet om zoodanige inwilligingen te doen. — Vrede zij met u!

„17 october 1859. (get.) Mohammed-Khateel."

PARIJS den 7 November.
(*Particuliere Correspondentie.*)

Naar alles zich nog dezen morgen liet aanzien zouden de twee laatste tractaten, die gisteren te Zurich door de Gevolmagtigden zijn geparafeerd, heden worden geteekend. Zelfs werd heden in den loop van den dag door sommige bladen bepaaldelijk verzekerd dat de onderteekening geschied was. In den namiddag echter zijn hier depêches uit Zurich ontvangen dat die definitive onderteekening, ten gevolge van eene tusschenkomende omstandigheid van ondergeschikten aard, heden nog niet plaats hebben, maar waarschijnlijk spoedig volgen zal.

Men begrijpt hier over het algemeen niet best het onderscheid tusschen die beide woorden *paraferen* en *onderteekenen*. Bij het paraferen plaatst de gevolmagtigde alleen zijne persoonlijke onderteekening onder de overeenkomst, die daardoor alleen reeds van kracht wordt; het is als het ware eene particuliere, persoonlijke bekrachtiging, die officieel wordt door de latere onderteekening. In den grond is het dus niets dan eene dubbele bekrachtiging die in de traditiën der diplomatie valt.

Ziehier overigens de oorzaak die de definitive onderteekening reeds eenige dagen vertraagd heeft en welligt ook thans weder heeft doen uitstellen. In al de stukken betreffende de Lombardijsche schuld was gesproken van *guldens;* maar aangezien er in Duitschland onderscheidene anders genaamde soorten van guldens bestaan, die ook in waarde verschillen, leverde het aannemen van den eenen gulden of den anderen geen onbelangrijk verschil op (men zegt van ongeveer twee millioen francs) in de eindsommen. Laatstelijk nu was men overeengekomen de Weener florijn aan te nemen.

Intusschen mag men toch verwachten dat de Moniteur nog deze week het berigt mededeelt van de sluiting der Conferentiën en van het teekenen der tractaten. En dan zal de vereeniging van het Congres op het tapijt komen. Ik wil u mededeelen wat men daaromtrent aan het Ministerie van buitenlandsche zaken weet, onderstelt of althans verhaalt, maar doe u tevens opmerken hoe men van die zijde gewoon is de feiten (zoowel die welke te gemoet worden gezien als die welke reeds gebeurd zijn) voor te stellen in overeenkomst met hetgeen men zou wenschen dat geschiedde, — naar den eisch van de politiek welke de Keizer voor het oogenblik volgt of schijnt te volgen.

Men verzekert dan dat Napels en Rome tot het Congres zouden worden toegelaten. De Koning van Napels zou, motu proprio, hebben toegestemd in het verleenen van eene constitutie, voorafgegaan door eene amnestie. Spanje zou geen deel nemen aan het Congres, daar het geen uitspraak behoeft te doen ten aanzien van de vervallen verklaring der Hertogin van Parma, en Spanje dus ook voor geene regten behoeft op te komen. Alleen wanneer er van die regten sprake was zou Spanje worden toegelaten.

Verder blijft men beweren dat Rusland en Pruissen de restauratie der drie Souvereinen zullen verlangen. Bij wijze van transactie zou Frankrijk, bijgestaan door Oostenrijk en Piemont, de overdragt van een der Hertogdommen aan een anderen Souverein voorstaan, met voorbehoud van de regten des vroegeren Souvereins.

Aan hetzelfde ministerie wordt bij voortduring veel gesproken over het misnoegen dat in Lombardije heerscht. Daarbij worden de volgende feiten aangehaald: Lombardije is bij een onlangs genomen besluit verdeeld in negen provincien of departementen. De Koning heeft, zoo zegt men, negen prefecten benoemd, alle Piemontezen, eene keus die de Lombarden zeer verbitterd heeft. Bovendien wil, zoo zegt men al verder, de Sardinische Regering de gemeentelijke administratie van Lombardije, eene der meest vrijzinnige in geheel Europa, veranderen. Deze instelling, dagteekenende van 1250, is door de huizen Torriane, Visconti en Sforza, door vreemdelingen, Spanjaarden en Duitschers steeds geëerbiedigd geworden. Door Lombardije met Piemont te willen vereenzelvigen verwekt het ministerie een storm van ontevredenheid en bereidt vroeger of later eene geweldige scheuring voor.

De heer de Villamarina, ambassadeur van Sardinië te Parijs, zal deze betrekking verlaten. Sints de komst van Prins Metternich beklaagt hij zich over de koelheid van het hof der Tuilerien. Men zegt dat hij naar Weenen verplaatst zal worden; voorwaar, geen gelukkige keus.

Een aantal dagbladen spreekt van vervolgingen die tegen den heer de Montalembert zijn ingesteld. Intusschen is er nog geen regtsingang tegen hem verleend; wel is de brochure overal in beslag genomen, maar ik meen u te kunnen verzekeren dat aan deze zaak evenmin gevolg zal worden gegeven als aan die, van geheel tegenovergestelden aard, tegen den heer Edmond About, naar aanleiding van zijne Questions Romaines. Trouwens, de Regering zou zeer onverstandig handelen met den heer de Montalembert tot martelaar te verheffen.

Heden namiddag is de tweede reeks der naar Compiègne genoodigden van hier afgereisd. Daartoe behooren de graaf en gravin Walewski, de Prins en Prinses von Metternich en de Pruissische zaakgelastigde Prins von Reusz.

— De Grootvorstin Maria van Rusland kwam gisteren over Calais te Parijs aan. Aan het station werd zij door graaf Kisseleff en het geheele gezantschapspersoneel opgewacht en naar de Louvre begeleid, waar de Grootvorstin met een gevolg van 41 personen afstapte. Zij ontving later een bezoek van graaf Walewski en bezoekt heden avond het Theatre Français.

— Gisteren gaf de heer Troplong, voorzitter van den Senaat, eene groote soirée, die door de ministers Rouland, Walewski en Billault, welke laatste van Compiègne gekomen was, en vele andere aanzienlijke personen werd bijgewoond.

— Den 10 dezer wordt in het circus der Keizerin, in de Champs Elysées, een groot muziekaal, dramatisch en letterkundig feest, ter eere van den beroemden Schiller, gehouden.

— Met een talrijk gevolg heeft de Keizerin Weduwe van Rusland Cannes bezocht en aldaar, even als de Koningin der Nederlanden gedaan had, de villas en kasteelen in de Engelsche wijk bezigtigd. H. M. was opgetogen over de schoone landstreek en zal waarschijnlijk haar bezoek herhalen.

— Een aan de Indipendente van Turijn gerigt schrijven uit Rome behelst bijzonderheden wegens de geopende inschrijving voor het aanbieden van twee eeredegens, een aan Keizer Napoleon en een aan Koning Victor Emmanuel. Zeer velen hebben daaraan deel genomen. Op elk dier degens zijn woorden uit de Koninklijke troonrede en de Keizerlijke proclamatie gegraveerd. Van een adres vergezeld, zullen

die geschenken door eene commissie naar Parijs en Turijn overgebragt worden.

Aan andere berigten uit Rome van den 28sten laatstl. wordt het volgende ontleend: De generaal graaf de Guyon reist herwaarts, met eene vertrouwelijke zending, wier doel, naar men verzekert, is uitstel voor den aftogt der Fransche brigade te verwerven. — De Paus heeft voor 50,000 kroonen deel genomen aan eene inschrijving, tot herstelling der schade, door eene aardbeving in de stad Narcia te weeg gebragt, welke inschrijving bovendien 25,000 kroonen bedraagt. Ook heeft Z. H. den ridder Lastanzi naar het door den oorlog geteisterd Peruggia gezonden, om 5000 kroonen onder de meest noodlijdende eigenaars te verdeelen, maar bij het ontvangen daarvan moeten zij bij reçu verklaren die gelden te zullen teruggeven als de Regering zulks eischt. Niet door den Paus zelf, maar door zijne Ministers is deze voorwaardelijke liefdadigheid beraamd. — De markies Bargagli, gezant des Groothertogs Ferdinand van Toskane, heeft een streng onderzoek ingesteld. Iemand die tot zijne omgeving behoorde had namelijk den heer Ricasoli wegens eene geheime zamenzwering tot het bewerkstelligen van eene tegenomwenteling in Toskane ingelicht, ten gevolge waarvan aan den nuntius te Florence gezonden papieren, deels aan de grenzen, deels in de nabijheid van zijn paleis, onderschept geworden zijn. De zamenzwering zou de goedkeuring van den H. Stoel en van het Huis van Lotharingen erlangd hebben en twee neven van den heer Ricasoli zouden er in betrokken geweest zijn. De uitvoering had met het oprukken van het korps onder den generaal Schmidt naar Arezzo en het binnenste van Toskane in verband gebragt moeten worden.

— Na een hevig gevecht is de Marokkaansche kanonneerboot Scylia den 4 dezer, door het Spaansche advies-jagt Alava, aan de monding der rivier van Tetouan, bemagtigd.

KEULEN den 7 November.

Heden morgen ten acht ure kwamen Prins en Prinses Frederik Willem van Pruissen langs den Keulsch-Mindener spoorweg hier aan, werden door den stads kommandant luitenant-generaal von Gansauge ontvangen, reden vervolgens over de nieuwe brug naar het rijk met vlaggen versierd stationsgebouw van den Rhijnspoorweg, gebruikten daar het déjeuner en vervolgden ten half tien ure hunne reis over Calais naar Londen.

— Keizer Alexander is den 29 october te Petersburg teruggekeerd, van waar geschreven wordt: „De kinderlijke liefde des Keizers voor zijne Moeder is bekend en evenzeer de hoogachtende oplettendheid met welke Koning Victor Emmanuel de Keizerin-Weduwe tijdens haar herhaald verblijf in zijne Staten bejegende. Naar aanleiding dier betoonde vriendschap gevoelde de Keizer zich genoopt een eigenhandig schrijven aan den Koning te rigten, waarin hij hem zijnen hartelijksten dank betuigt. De Koning beantwoordde dat schrijven en men zegt nu dat hij in zijn antwoord zekere staatkundige vraagstukken heeft aangeroerd, over welke de Keizer in de voortgezette briefwisseling zijne meening rondborstig heeft uitgesproken. Met name zou Z. M. zich uit Warschau ter gunste der herstelling van den Aartshertog Ferdinand in Toskane hebben geuit."

— De bewuste brief van Keizer Napoleon III heeft te Weenen evenmin voldaan als te Turijn. Dat de Keizer op de herstelling der Hertogen, altijd met opoffering van dien van Modena, aandringt, wordt hem niet als verdienste toegerekend, maar wel meent men dat een al te zeer magtig en onafhankelijk Sardinië in de Fransche politiek niet past. Aan den anderen kant maakt Napoleon in Oostenrijks naam inwilligingen, die men te Weenen geenzins kan goedkeuren, waar men er niets van hooren wil dat Venetië eene zuiver Italiaansche provincie worden zou en dat Mantua en Peschiera Bondsvestingen zouden worden. De Presse zegt onderanderen: „Geene toestemming der Mogendheden kan sterk genoeg zijn om een binnenlandsch de onschendbaarheid des Rijks betreffend vraagstuk te beslissen; want deze onschendbaarheid is het, waaraan het op Venetië betrekkelijk programma des Franschen Keizers, in wederspraak met de bepalingen van Villafranca en Zurich, de hand slaat."

— Te Weenen wordt sedert eenige dagen ernstig van het voornemen der Regering gesproken om de Kroongoederen in Hongarije, door middel eener groote loterij, tegen 50 Weener florijnen het lot, te gelde te maken. Volgens eene zoo juist mogelijke in 1848 gemaakte berekening bragten die Kroongoederen toen gemiddeld 1,600,000 gulden jaarlijks op.

Per Telegraaf.

BATAVIA den 23 September.

(Per Overland-Mail.)

Koffij *f* 34.

Suiker n.º 16 *f* 17.

Rijst. Blanke *f* 137½.

Vrachten. Naar Nederland *f* 55, naar het Kanaal £ 2.

Wisselkoers. Naar Nederland *f* 104. Op Londen *f* 11⅓.

AANGEKOMEN SCHEPEN:

Bengalen, H. T. Planten, Rotterdam.
Beurs van Rotterdam, F. de Vos. Amoy.
Tonia, C. F. Zeeman, Rotterdam.
Adèle, H. B. R. Jaski, Nagasaki (Japan).
Kosmopoliet, J. Bouten. Rotterdam.
Reijerwaard, L. W. E. Bruigom, dito.
Robertus Hendrikus, R. H. Mulder. Singapore.

Anjer gepasseerd:

Herman de Ruyter, P. J. Feynt, Amsterdam n. Batavia.
Kemanglen, J. W. Möller. Sydney n. dito.
Doelwijk, K. J. Swart. Rotterdam n. dito.
Sirius, H. Mulder, Amsterdam n. dito.

LONDEN den 8 November.

Een telegram uit Zurich, welke door de Morning Post wordt medegedeeld, meldt, dat op het oogenblik waarop tot de onderteekening van het vredesverdrag zou worden overgegaan, door den Oostenrijkschen gevolmagtigde eene vraag werd geopperd, welke een nieuw uitstel noodig maakte, daar sommige gevolmagtigden daarover het gevoelen hunner Regeringen moesten inwinnen.

Volgens de Morning Post zal het Congres waarschijnlijk te Parijs worden gehouden.

Lord Russell moet de inmenging van Engeland in de zaak van Mortara hebben geweigerd.

DOUVRES den 8 November.

HH. KK. HH. Prins en Prinses Frederik Willem van Pruissen zijn heden middag ten twee ure alhier aangekomen en door de lords Paget en Sydney en de graven Brandenburg en Blucher verwelkomd. Ten tien ure hebben zij met een specialen trein de reis naar de hoofdstad vervolgd.

PARIJS den 8 November.

Men verzekert, dat van de zijde van Engeland nieuwe bezwaren zijn geopperd om tot het Congres toe te treden. Engeland zou vooraf eene algemeene ontwapening van Frankrijk verlangen. De oorlog van Spanje tegen Marokko zou wel van nadeeligen invloed kunnen zijn op de zaak van het Congres.

(*Tweede depêche.*)

De Keizer is heden namiddag alhier aangekomen en heeft de Grootvorstin Maria van Rusland in het Hôtel du Louvre een bezoek gebragt.

BERLIJN den 8 November.

De Preussische Zeitung zegt hoe de Allgemeine Zeitung voortgaat te beweren dat de bijeenkomst te Breslau tegen Engeland was gerigt; dat Pruissen in de door Frankrijk en Rusland gewilde isolering van Engeland toegestemd en Pruissen zich verbonden heeft, ingeval van oorlog tusschen Frankrijk en Engeland, strikt onzijdig te blijven. Volgens de Preussische Zeitung vinden al die dwaze insinuatiën haren oorsprong alleen in de vijandige gezindheid van sommige Pruissische bladen jegens hunne Regering, waarom zij geene gelegenheid laten voorbijgaan om de feiten ter wille eener oneerlijke oppositie te verwringen. Als de Allgemeine Zeitung dit voorbeeld volgt, dan stelt zij zich op gelijk met sommige Fransche bladen, die al de kwaadwillige veronderstellingen van Pruissische oppositiebladen over Pruissens staatkundige gedragslijn vertalen en verspreiden. Deze op zich zelve verwerpelijke taktiek zal geen genade bij den waren Duitschen vaderlandsvriend kunnen vinden.

BERN den 7 November.

Gisteren middag van twaalf tot twee ure is eene conferentie gehouden tusschen de Fransche en Sardinische gevolmagtigden. Daarop volgde eene conferentie tusschen de zes gevolmagtigden, welke van twee tot drie ure duurde.

ZURICH den 7 November.

Ten gevolge van een nieuw incident, betrekkelijk de regeling van het finantiële vraagstuk, is het vredestractaat heden niet geteekend, en is de onderteekening daarvan eenige dagen uitgesteld.

WEENEN den 8 November.

Thans is besloten de contrôle over de finantien des Rijks op te dragen aan een meer uitgebreiden Rijksraad dan de thans bestaande.

BOLOGNA den 7 November.

De Nationale Vergadering van Romagna heeft eenparig en bij geheime stemming het volgend voorstel aangenomen: „Prins Eugenius van Savoije-Carignan is tot regent verkozen en met onbeperkte volmagt bekleed."

PARMA den 7 November.

Ten gevolge van eene door den dictator aan haar gerigte boodschap, heeft de Nationale Vergadering besloten, dat het regentschap Prins Eugenius van Carignan zou worden aangeboden. Aan den dictator is opgedragen de noodige stappen te doen om te verwerven dat de Prins deze benoeming aanneme, zullende hij alsdan met onbeperkte volmagt worden bekleed.

Na het nemen dezer besluiten is de Vergadering geprorogeerd; zij zal als ontbonden worden beschouwd wanneer de Prins het regentschap zal hebben aanvaard.

FLORENCE den 7 November.

De Nationale Vergadering heeft den Prins van Carignan tot regent benoemd.

MADRID den 7 November.

De maarschalk O'Donnell is heden avond van hier naar Afrika vertrokken, om het bevel op zich te nemen over het expeditie-leger. De Maarschalk zal terstond ontschepen.

LONDEN den 8 November.

Koffij Plant. Ceylon 64/ a 68/6, Native 57/ a 58,6, met weinig handel. — Thee. Ord. Congo 16½ a 17 d. met kalme omzettingen. — Suiker. In de veilingen van heden waren de prijzen flaauwer. — Rijst. Bengaal 9/6 a 10/9, tot welken prijs eenige transactiën bewerkstelligd werden. — Metalen. Banca Tin 133. IJzer 51/9 a 52/. — Lijnzaad. Zwarte Zee 44/ a 45/, Morschansky 44/, Archangel 36/ a 38/. — Talk. (St. Peterb. gele kaarsen) in loco 58/6, op Januarij/Maart 58/, December 58/6, met verkoopers en flaauwe stemming. De afleveringen op heden bedroegen 149 vaten bij een aanvoer van 291 v. — Oliën. Lijn- 27/3, Raap- 35/6.

LIVERPOOL den 8 November.

Katoen. Heden werden 5000 b. tot vaste prijzen afgedaan. De Orwell is uit Australië aangekomen met £ 160,000 edel metaal.

BERLIJN den 8 November.

Granen. Rogge per Nov. 46½ th., per Voorjaar 45¾ th.

ANTWERPEN den 8 November.

Koffij en Suiker vast. — Granen. Tarwe *f* 12¼. Rogge *f* 7 [illegible].

MADRID den 7 November.

Spanje 1¾ pc. 33.30; dito 3 pc. 43.10.

PARIJS den 8 November.

Frankrijk 3 pc. 70.05; dito 4½ pc. 95. Crediet Mob. 791. Spanje 1¾ pc. 32½; dito 3 pc. 42½.

LONDEN den 8 November.

De 3 pc. Geconsolid. 96⅜ a 96⅝. Spanje 1¾ pc. 32⅝ a 33; dito Buitenl. 3 pc. 44 a 44¾. Portugal 3 pc. 45½. Mexico 3 pc. 22¾ a 23¼. Venezuela 4½ pc. 29 a ½; dito Uitgest. 14¾ a 15¼. Illinois Shares 61 a 63; dito Bonds 7 pc. 76 a 77.

WEENEN den 8 November.

Nationale Metalliek 5 pc. 77. Metalliek 5 pc. 71.70. Wissel Londen *f* 123.50.

FRANKFORT den 8 November.

Metalliek 5 pc. 55¼; dito Nationale 5 pc. 59⅞ Spanje 1¾ pc. 32⅛; dito 3 pc. 41.

ANTWERPEN den 8 November.

Spanje 1¾ pc. 31½; dito 3 pc. 42⅛. Metalliek 5 pc. 57; dito Nation. 5 pc. 61.

BINNENLAND.

'sGRAVENHAGE den 8 November.

Door den Prins-Regent van Pruissen is aan Z. K. H. den Prins van Oranje de orde van den Zwarten Adelaar geschonken.

— Voor Z. K. H. den Prins van Oranje zijn prachtige geschenken uit Rusland aangekomen.

— Zijne Majesteit de Keizer van Rusland heeft den majoor J. A. van den Bosch, van den generalen staf, adjudant van Z. K. H. den Prins van Oranje, het ridderkruis geschonken der orde van St. Stanislas 2de klasse.

— Gisteren heeft in de kerk van den H. Willebrordus ter gelegenheid van het patroonfeest eene plegtige mis voor mannenkoor met orgel plaats gehad.

— De Hooge Raad der Nederlanden heeft bij arrest van heden verworpen de voorziening in cassatie, ingesteld door D. J. Streithorst tegen een arrest van het Hof in Noord-Holland, waarbij hij, wegens het onbevoegd uitoefenen van de inwendige heelkunde en het toedienen van geneesmiddelen, is veroordeeld tot eene geldboete van *f* 50.

— Bij de heden alhier plaats gehad hebbende stemopneming, over de toelating van mr. Tandeau, premier ténor léger aan den Franschen schouwburg, zijn uitgebragt 39 stemmen voor en 13 tegen, zijnde die heer alzoo aangenomen.

STATEN-GENERAAL.

Uittreksel uit de Memorie van Beantwoording nopens het wetsontwerp tot Regeling van het gebruik van het koloniaal batig slot over 1857.

(*Vervolg*).

[*Zie het begin in het bij dit N.º behoorend Bijblad.*]

Ter tegemoetkoming aan het met het wetsontwerp in meer dadelijk verband staande te kennen gegeven verlangen naar de mededeeling van eenige bijzonderheden betreffende de cijfers voor courtage van verkoop en van sorteren, onder de onkosten op producten opgenomen, is dienende, dat wordt voldaan voor courtage van

	verkoop:	sorteren:
op koffij	1 pct. van 't bruto provenu,	¼ pct. van 't bruto provenu,
„ suiker	1 pct. idem, na aftrek der veilconditien,	12½ cent per 100 Ned. ponden,
„ notenmuskaat	1 pct. idem	⅛ pct. van 't bruto provenu, na aftrek der veilconditien,
„ kruidnagelen	1 pct. idem,	⅛ pct. idem:
„ foelie	1 pct. idem,	⅛ pct. idem,
„ kaneel	1 pct. idem,	⅛ pct. idem,
„ peper	½ pct. van 't bruto provenu,	niets,
„ notenzeep	½ pct. idem, na aftrek der veilconditien,	niets,
„ tin	¾ pct. idem,	niets,
„ indigo	1 pct. idem,	½ pct. van 't bruto provenu, na aftrek der veilconditien.
„ cochenille	1 pct. idem	½ pct. idem,
„ tabak	1½ pct. van 't bruto provenu,	½ pct. van 't bruto provenu.
„ thee	1½ pct. idem, na aftrek der veilconditien,	niets,
„ kaneel-olie	1½ pct. idem,	niets.

Naar dien maatstaf is gedurende het jaar 1857 betaald aan:

	courtage van verkoop.	courtage van sortering.
op suiker	*f* 270,744.38	*f* 64.121.04
„ koffij	- 361.299.04	- 90,072.46
„ indigo	- 30,594.25	- 15.297.13
„ cochenille	- 1,403.21	- 701.60
„ tin	- 72,170.31	„
„ notenmuskaat	- 6,530.73	- 816.33
„ foelie	- 2,240.03	- 280.01
„ kaneel	- 1,429.91	- 178.75
„ peper	- 1,314.71	„
„ notenzeep	- 84.82	„
„ thee	- 26,157.71	„
„ tabak	- 1,155.97	- 385.32
„ hennep	- 0.75	„
te zamen	*f* 755,125.52	*f* 171,852.64

Het aantal makelaars, waaronder deze loonen verdeeld worden, is groot, maar niet met juistheid op te geven.

Na de daaromtrent gehouden uitvoerige beraadslagingen, in de zittingen der Tweede Kamer van 26 en 28 februarij van dit jaar, was het niet te verwachten dat reeds nu weder op de questie der koffijveilingen zou zijn teruggekomen. In de laatstgenoemde zitting zijn de gronden uiteengezet, waarop de Regering van oordeel is dat in het thans gevolgd wordende stelsel geene verandering moet worden gebragt. Zij is sedert niet van overtuiging veranderd, en veroorlooft zich mitsdien naar het toen gesprokene te verwijzen. Het resultaat der in dit jaar gehouden koffijveilingen is het tegendeel van ongunstig te noemen. Bij de raming, welke is overgelegd bij het ontwerp van wet op de middelen voor 1859, is gerekend, dat de koffij 28 cents per ½ Ned. pond zoude opbrengen, terwijl p. m. 38 cents zijn verkregen, waardoor de opbrengst ruim *f* 10,000,000 meer zal zijn dan voor de geraamde 900,000 pikols begroot was, terwijl ook de hoeveelheid 47,767 pikols meer dan het geraamd cijfer is geweest; zoodat de geheele opbrengst voor de koffij ruim *f* 12,000,000 hooger is geweest dan berekend was. Let men op den gedrukten toestand waarin de algemeene handel verkeerde en nog verkeert ten gevolge, eerst van eene zich ver uitgestrekt hebbende geldkrisis en later van eenen oorlog in het zuiden van Europa, van welk een en ander de gevolgen zich nog doen gevoelen, dan mag men zich dubbel geluk wenschen met de verkregen resultaten.

Bij § 24 der Memorie van Beantwoording op het Voorloopig Verslag omtrent het wetsontwerp tot regeling van het gebruik van het koloniaal batig slot over 1856 is de geldelijke verhouding tusschen de Nederlandsche Handelmaatschappij en het Departement van Koloniën in het breede uiteengezet. Het schijnt overbodig iets tot meerdere verduidelijking daarbij te voegen. Nu de zaak echter weder ter sprake wordt gebragt, moet de Minister de verklaring bevestigen, welke ook door de Nederlandsche Handelmaatschappij is afgelegd. De Regering begrijpt niet, van welken aard de bewijsstukken zouden moeten zijn om aan te toonen, dat die verklaring, welke reeds vroeger van hare zijde is afgelegd en thans door genoemd handelslichaam bevestigd wordt, met de waarheid overeenkomstig is. Zoo dikwerf er behoefte bestaat om te beschikken over hetgeen er bij de Nederlandsche Handelmaatschappij in kas moet zijn, beschikt de Minister, hetzij tot overstorting in 's Rijks kas, hetzij tot het doen van betalingen ten behoeve van de kolonien, hetzij tot het uitzenden van gelden derwaarts; en aan die beschikkingen wordt altijd onverwijld voldaan.

Eene geldelijke ondersteuning voor de zich krachtens eene daarvoor verleende concessie gevormd hebbende Maatschappij tot zoutwinning op St. Martin wordt niet verleend. Die onderneming schijnt op hechte grondslagen gevestigd en eene bron van nieuw leven en vertier voor die kleine, in bloei zeer verminderde kolonie te zullen openen.

De Commisie van Rapporteurs voor het ontwerp van wet tot regeling van het gebruik van het koloniaal batig slot over 1857 heeft, na kennis genomen te hebben van de Memorie van Beantwoording, geen nader onderzoek te dezer zake in de afdeelingen der Kamer noodig geoordeeld. Tevens heeft zij gemeend, zich van het uitbrengen van een eigen oordeel omtrent de punten, in de gewisselde stukken behandeld, te kunnen onthouden.

ONTWERP VAN WET tot wijziging van hoofdstuk VI der Staatsbegrooting voor 1859.

Het wetsontwerp tot wijziging van het VIde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1859 (*Pensioenen enz.*), hetwelk onder dagteekening van den 20 october jl., aan de Kamer is aangeboden, heeft bij het onderzoek in hare afdeelingen tot geene bedenkingen aanleiding gegeven.

ROTTERDAM den 8 November.

Heden avond werd alhier gevierd het vijftigjarig bestaan van het Letterkundig Genootschap *Door Vriendschap werkzaam*, den 8 november 1809 door eenige letterlievende jongelingen, onder de leiding en medewerking van den verdienstelijken ds. *Scharp*, alhier opgerigt. De zaal der Maatschappij *Verscheidenheid en Overeenstemming* was voor deze plegtigheid doelmatig ingerigt, en door het lid des Genootschaps den heer *van de Wiel* even sierlijk als smaakvol met trofeën, guirlandes enz. gedecoreerd, terwijl tusschen de hoofdtrofee de zinspreuk van het Genootschap met het jaartal zijner stichting in gulden letteren prijkte.

De opening der feestviering geschiedde door den heer *D. Fonteyn*, een der oprigters, die zich gedurende eene halve eeuw onafgebroken aan de belangen des Genootschaps had gewijd. Hij riep de talrijke Vergadering een hartelijk welkom toe, sprak eenige gevoelvolle woorden der herinnering en der vreugde, en besloot zijne toespraak met gepaste dichtregelen. Daarop werd door een koor van zangers en zangeressen, onder directie van den heer *H. W. Spoelder* en begeleid door muzijk, het feestlied aangeheven. — De feestrede werd vervolgens gehouden door den heer *L. Schlimmer* J. B. Zn., die ook voorganger bij het 25jarig jubel des Genootschaps geweest was. De spreker zag zich om redenen verhinderd zijn doorwrochten arbeid geheel voor te dragen, en bepaalde zich tot het betoog, hoe de feestelijke viering van dezen dag werd geregtvaardigd door den oorsprong en de ontwikkeling des Genootschaps, terwijl hij nog kortelijk stilstond bij deszelfs beginselen, doel en toekomst. Met een danklied, door het koor aangeheven, werd de eerste afdeeling van het feest besloten.

De tweede afdeeling werd geopend met een treffend dichtstuk van den heer *L. van den Broek*, welsprekend voorgedragen door den heer *P. J. van der Palm*. Ook de heer *H. Maronier* drukte in de bezielde taal der poëzij zijne herinneringen en wenschen bij deze feestelijke gelegenheid uit. — Alsnu volgde de voordragt eener schoone feestcantate, woorden van den heer *van den Broek*, muziek van den heer *J. van Eysden*, gedirigeerd door den componist. — De sluiting der Vergadering geschiedde door den voorzitter, den heer *A. Gall*, die in krachtige taal het standpunt des Genootschaps aanwees, en allen dankte die tot opluistering der feestviering hadden medegewerkt, terwijl hij, daartoe in staat gesteld door het lid den heer *Donker*, in naam des Bestuurs, vijf medailles uitreikte, respectivelijk aan de heeren *Fonteyn, Schlimmer, van den Broek, Spoelder* en *van Eysden*. Nadat de laatste een woord van dankzegging had gesproken, hief het koor nog het Nederlandsch volkslied aan, en daarmede werd de plegtigheid besloten, die morgen door een huishoudelijk feest des Genootschaps zal gevolgd worden.

De feestviering werd bijgewoond door eene commissie uit den Gemeenteraad, alsmede door deputatiën van eenige Maatschappijen en Letterkundige Vereenigingen.

De leden des Genootschaps, en allen, die geheel belangeloos het hunne ter opluistering dezer plegtigheid hebben toegebragt, verdienen dank voor het genot door hen aan velen bereid, die gewis zullen instemmen met den wensch dat dit Genootschap, door vriendschap werkzaam blijvende, voortdurend edele vruchten kweeke tot bevordering van het ware, schoone en goede.

De roosters der Leesvergaderingen, gedurende dezen winter bij de Rotterdamsche Afdeelingen der Hollandsche Maatschappij van Fraaije Kunsten en Wetenschappen en der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen te houden, welke roosters eerstdaags aan de leden bezorgd worden, beloven hun op nieuw een aantal leerrijke en genotvolle avonden. In de eerstgenoemde Maatschappij hoopt men, benevens verscheiden onzer verdienstelijke stadgenooten, de heeren dr. Bakhuizen van den Brink, J. J. Cremer en C. Vosmaer van 's Gravenhage, Jan van Beers van Lier, mr. L. G. Greeve van Schiedam, dr. J. G. de Hoop Scheffer van Amsterdam, prof. J. van der Hoeven van Leyden, ds. J. J. L. ten Kate van Middelburg, prof. Opzoomer van Utrecht, dr. H. Roodhuyzen van Nieuwland, A. Snieders van Antwerpen en dr. H. de Veer van Delft te zien optreden; terwijl van de negen spreekbeurten bij het Departement der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen zeven door verdienstelijke stadgenooten, de twee overige door de heeren S. J. van den Bergh van 's Gravenhage en mr. L. G. Greeve van Schiedam welwillend op zich genomen zijn.

Wij vernemen dat morgen (woensdag) en donderdag, van 11 tot 4 ure, in de Concertzaal in de Bierstraat alhier, door eenige jonge dames dezer stad, eene bazaar zal worden gehouden van een groot aantal voorwerpen van smaak, handwerken enz., door belangstellenden bijeengebragt, waarvan de opbrengst zal strekken tot steuning der kas van het Vrouwen Hulp-Zendeling Genootschap, te dezer stede gevestigd. Moge deze poging tot ondersteuning van een werk van menschenliefde rijke vruchten dragen!

Bij Zr. Ms. besluiten zijn benoemd: tot plaatsvervangend kantonregters: te Oosterhout H. M. F. van Weel, notaris aldaar; te Ginneken en Bavel P. H. J. G. Jonckheer, notaris te Ginneken; tot regter in de arrondissements-regtbank te Goes, mr. J. G. de Backer, thans kantonregter te Cortgene.

Bij Zr. Ms. besluit is aan H. K. J. van den Bussche verleend eervol ontslag als notaris te Goes; en voorts benoemd tot notaris ter standplaats der gemeente Goes H. K. Dominicus van den Bussche, candidaat-notaris aldaar, een en ander in te gaan met den 15 nov. e. k.

Bij Zr. Ms. besluiten is aan J. M. L. Mispelblom Beijer vergund zijne standplaats als notaris over te brengen van Dinxperlo naar de gemeente Lochem; is aan P. Jennes vergund zijne standplaats als notaris over te brengen van Blokzijl naar de gemeente Stad Vollenhove, en voorts benoemd tot notaris ter standplaats Blokzijl H. ter Horst, candidaat-notaris te Olst.

Z. M. heeft goedgevonden, tot leden der provinciale commissie van geneeskundig onderzoek en toevoorzigt in Friesland te benoemen de heeren G. W. Mets,

gedelijk heel- en vroedmeester te Leeuwarden, en R. Houwink, med. chir. et art. obst. dr. te Heerenveen.

De gewone audientie van den Minister van Binnenlandsche Zaken zal op aanstaanden zaturdag den 12 dezer geen plaats hebben.

Aangaande Zr. Ms. stoomsch. Citadel van Antwerpen, met schade te Duins binnengeloopen, verneemt men, dat het schip geweldig heeft geslingerd, zoodat de vuren aan de leizijden door het instormende water uitgingen en de machinisten ten halve lijve in het water stonden; de fokkemast en ander tuig, benevens de sloepen, zijn verbrijzeld en over boord geslagen.

(*A. H.*)

Zr. Ms. schroefstoomschip Cornelis Dirks is, blijkens een bij het Departement van Marine ontvangen brief van den kommandant van gemelden bodem, den luit. t./z. der 1ste kl. J. F. Koopman, den 3 dezer ter reede Duins geankerd. Aan boord van dien bodem was alles wel.

Den 5 dezer is op 's Rijks werf te Amsterdam de kiel gelegd voor het aldaar aan te bouwen schroefstoomschip der 2de klasse Zoutman.

Men verneemt dat door het Departement van Oorlog aan de korpsen infanterie een nieuw voorschrift zal worden verstrekt omtrent het behandelen en de wijze van laden van het getrokken geweer n.⁰ 1 (tirailleur).

Op de alfabetisch gestelde nominatie, gisteren avond uitgebragt door den algemeenen kerkeraad der Nederd. hervormde gemeente te Amsterdam, ter vervulling der vacature van eene predikantsplaats, veroorzaakt door het overlijden van ds. J. Brave, is geplaatst het volgende twaalftal van predikanten: dd. J. F. L. Abresch F. Lz., te Middelburg; K. F. Ternooy Apel, te Delft; H. P. Berlage, theol. doct. te Zalt-Bommel; W. Francken Az., te Rotterdam; B. ter Haar Bz., te Nijmegen; J. Hooykaas Herderschee, te Nijmegen; G. P. Kits van Heyningen Hz., te Deventer; J. J. L. ten Kate, te Middelburg; J. J. van Oosterzee, theol. doct. te Rotterdam; T. Poortman, te Zwolle; J. Romeny H. Jz., te Leeuwarden, en A. van Toorenenbergen, te Purmerend.

Beroepen tot pred. bij de Christelijke Afgescheiden gemeente te Alkmaar de proponent S. Evenhuis.

Aangenomen het beroep naar de Hervormde gemeente te Wittewierum in Groningen door ds. J. de Raadt Offerhaus, pred. te Thesinge.

Bedankt voor het beroep naar de Gereformeerde gemeente te Huizen (cl. Amsterdam) door ds. A. P. A. du Cloux, predikant te 's Greveldui Capelle.

— Gisteren is van de scheepstimmerwerf der heeren J. & K. Smit aan den Kinderdijk te water gelaten eene ijzeren schroefstoomboot. De machine van dit vaartuig is in de fabriek van de heeren Diepeveen Lels en Smit aldaar vervaardigd.

— Sedert den 20 september jl. tot op heden zijn te Delft door de cholera aangetast 194 personen, waarvan 118 zijn overleden en 67 hersteld, terwijl zich nog 9 onder geneeskundige behandeling bevinden. Het aantal overledenen gedurende de maand october bedraagt in het geheel 176, tegen 34 in de maand october van het vorige jaar.

— Den 28 october jl. bleven te Leyden in behandeling, als door de cholera aangetast, 18 personen, sedert bijgekomen 8, hersteld 11, overleden 4: blijven alzoo in behandeling 11 personen. In het ziekenhuis in de Lakenhal bevinden zich 9 zieken.

In de maand october zijn te Leyden 472 personen overleden en 118 kinderen geboren.

— De commissie die zich in julij ll. te Leyden gevormd heeft, tot het verzamelen van giften voor een aandenken aan het bedanken van ds. E. Laurillard, voor het op hem uitgebragt beroep naar Amsterdam, is nu te rade geworden eene hernieuwde inschrijving te openen, waarbij ook renteloos voorschot zal worden aangenomen, ten einde eene som van *f* 20,000 bijeen te brengen en te doen strekken om het inwendige der Pieterskerk aldaar, in overleg met de gemeente-commissie, te verbeteren en te verfraaijen overeenkomstig de eischen des tijds; in dit kerkgebouw toch verbond ds. Laurillard, na genoemd bedanken, zich op nieuw aan de gemeente. Bereids zijn dezer dagen daaromtrent op nieuw circulaires verspreid, waarbij de aflossing van het renteloos voorschot bepaald is uit de eventuele meerdere opbrengst der zitplaatsen in die kerk, echter hoogstens tot een bedrag van *f* 1000 's jaars.

— Naar men verneemt zal zondag aanstaande in het kerkgebouw der Remonstrantsche gemeente te Nieuwpoort de laatste godsdienstoefening worden gehouden. Deze plegtigheid is te merkwaardiger, omdat die kerk de eenige is, welke in de dagen der vervolging van de Remonstranten openlijk aan den weg is gebouwd en nog geheel haren oorspronkelijken vorm heeft behouden. Haar bouwvallige toestand deed het echter onraadzaam achten langer aan deze plaats zamen te komen.

— Bij het Provinciaal Geregtshof van Noorholland (voorzitter mr. J. M. van Maanen) werd heden de zaak behandeld van W. S. van Hulst, oud 22 jaren, van beroep kleedermaker, geboren en wonende te Amsterdam, beschuldigd van moedwilligen doodslag gepleegd op zijnen broeder Kees van Hulst, op 27 augustus jl. Na het hooren der getuigen, 14 in getal, requireerde de advocaat-generaal mr. M. Schooneveld P. Jz. de schuldig verklaring des beklaagden en zijne veroordeeling, onder verzachtende omstandigheden, tot vijf jaren correctionnele gevangenisstraf, waarna mr. J. J. Del Baere voor den beschuldigden het woord opnam. Na re- en dupliek heeft het Hof heden nog uitspraak gedaan, den beschuldigden schuldig verklaard, en hem veroordeeld tot correctionele gevangenisstraf voor den tijd van vijf jaren.

— In eene dezer dagen te Arkel gehouden vergadering van stemgeregtigde ingelanden van den polder Rietveld, gemeente Arkel, zijn verkozen: tot schout de heer J. A. D. van der Poel, en tot heemraden de heeren K. Boot en D. Goes Dz.

— Men verneemt dat wijlen de heer L. Klosner te 's Hertogenbosch, onder meer andere legaten, bij zijnen uitersten wil heeft gemaakt: aan de diaconie der Hervormde gemeente *f* 1000, aan de armen der Nederd. Hervormde gemeente *f* 500, aan het Gereformeerde weeshuis *f* 1000, aan het R. Katholiek armen weeshuis *f* 500, aan de Israëlitische armen *f* 500.

— Den 17 dezer wordt te Bergen-op-Zoom weder, even als ten vorigen jare, een detachement dragonders, sterk een officier en 25 onderofficieren en dragonders, verwacht, om de officieren der verschillende wapens aldaar in garnizoen onderrigt in de rijkunst te geven.

— De 1ste luitenant L. L. M. Glasius en de 1ste luitenant-adjudant E. F. C. A. Henckens, beiden van het 5de regement infanterie, zijn bij de Koninklijke Militaire Akademie te Breda gedetacheerd, ten einde aldaar werkzaam te zijn.

— Het orgel in de Groote of St. Maartenskerk te Zalt-Bommel, hetwelk in 1793 afgewerkt is, en volgens de verhalen *f* 80,000 moet gekost hebben, zal eene aanzienlijke reparatie ondergaan, hetwelk door de heeren Naber en Comp. wordt bewerkstelligd. Dit orgel is bekend als een der beste kerkorgels hier te Lande.

— Den 20 dezer zal van Harderwijk vertrekken, om ten zelfden dage over te gaan aan boord van het schip de Vrede, gezagvoerder L. van der Plas, bestemd naar Oost-Indië, liggende te Nieuwe Diep, een detachement suppletie-troepen, sterk 125 manschappen, onder bevel van den gepensioneerden kapitein der infanterie van het Oost-Indisch leger F. M. Bieler; medegeleiders de 2de luitenant der infanterie L. Bense en de officier van gezondheid 1ste kl. A. J. H. van der Mijll Dekker.

— Dezer dagen is te Oostwold eene schuur van den heer Oosthof afgebrand met 350 mud gerst, veel graan, voeder voor vier paarden en vele koeijen, terwijl eenige koeijen, varkens en een paard in de vlammen omkwamen. Het nieuwe woonhuis bleef gespaard. Te Paterswolde is dienzelfden nacht een huis met schuur afgebrand.

Wij hebben heden avond onze Engelsche brieven en dagbladen van gisteren over Ostende niet ontvangen.

Verslag, uitgebragt door de provinciale commissie van landbouw in Friesland, omtrent den oogst in die provincie.

Tarwe. De berigten omtrent de tarwe luiden, met uitzondering van het 10de kanton, over het geheel gunstig. Wel is de tarwe nog niet overal geheel afgedorscht; doch te oordeelen naar hetgeen afgedaan is, rekent men dat de opbrengst zal zijn van 18 tot 30 mudden per bunder. De kwaliteit is over het geheel goed te noemen, ook is het stroo lang. De zomer-tarwe werd weinig uitgezaaid, doch waar dezelve werd verbouwd verkreeg men gunstige resultaten. Men schat de opbrengst op ongeveer 24 mudden per bunder.

Rogge moet over het geheel als matig gelukt aangemerkt worden, daar de opbrengst tusschen de 18 en 25 mudden zal zijn. De droogte heeft hierop nadeeligen invloed uitgeoefend. Vooral was zulks het geval op de zandgronden, waar rogge bijna het hoofdproduct is. Men rekent algemeen, dat de bunder daar niet meer dan 12 a 14 mudden zal opleveren; bij uitzondering van 18 tot 20 mudden. De korrel schijnt over het geheel klein te zijn uitgevallen, doch de lengte en hoedanigheid van het overvloedige stroo wordt geroemd.

Gerst. Algemeen beschouwt men de gerst als slecht gelukt, op enkele plaatsen als geheel mislukt, als blijvende de opbrengst beneden $^1/_3$ van een gewonen oogst. Het stroo is op sommige plaatsen lang en overvloedig, op andere plaatsen daarentegen kort gebleven. De korrel is klein en vooral in verhouding tot het stroo slecht uitgedijd. Men rekent dat dit graangewas omstreeks 36 mudden per bunder zal opleveren.

Haver. De haver schijnt vrij algemeen slechte uitkomsten te zullen geven, daar men uit de zand- zoowel als uit de kleistreken meldt, dat de opbrengst wel beneden de helft van een gewonen oogst zal blijven en dat het stroo kort is gebleven, alles zeker ten gevolge de beschadiging door insekten aan de uitgezaaide korrel aangebragt, zoodat men op de meeste plaatsen rekent niet meer dan 25 mudden per bunder te zullen oogsten. Alleen in het 2de kanton schijnt de haver betere uitkomsten te zullen geven, wel niet zoo als het te velde staande gewas in het begin van den zomer deed vermoeden, maar toch schat men daar het gemiddeld beschot op 48 mudden per bunder.

Koolzaad. Omtrent deze vrucht loopen de berigten zeer uiteen, want terwijl in een enkel kanton op eene ruime opbrengst wordt geroemd, en in een ander kanton het koolzaad als minder gelukt wordt opgegeven, meldt men uit andere oorden, dat het koolzaad tamelijk goed is uitgevallen, daar de korrel wel klein maar uitmuntend van deugd is. Het gemiddeld cijfer van opbrengst zal zijn 24 mudden per bunder.

Vlas. Ofschoon in sommige oorden van dit gewest het vlas niet de gewenschte lengte heeft bereikt, ademen echter alle berigten, met uitzondering van die uit het 2de kanton, waar het vlas niet dan zeer middelmatig is gelukt, tevredenheid over de uitkomsten welke dit gewas reeds heeft gegeven en nog belooft te zullen geven. Immers bij voldoende opbrengst is het vlas zelf uitmuntend van deugd en goed van kleur, terwijl de hoeveelheid zaad voldoende is.

Cichorei. Ofschoon men hiervan uit hoofde den nog niet afgeloopen oogst weinig kan melden, rekent men toch algemeen dat dit gewas ten gevolge der aanhoudende droogte niet dan zeer middelmatige uitkomsten zal geven. Uit die streken waar de meeste cichorei wordt verbouwd, meldt men dat de wortels schraal en kort zijn, terwijl in andere oorden de laat gevallen regens nog gunstigen invloed op de wortels schijnen te hebben uitgeoefend, daar men berigt, dat dezelve zich ten gevolge daarvan zeer hebben uitgezet, zoodat men daar hoopt 18.000 a 20,000 Ned. ponden per bunder te zullen oogsten.

Erwten. Algemeen luiden de berigten omtrent den verbouw van de verschillende erwtensoorten, zoowel op tuin- als bouwlanden gezaaid, niet bijzonder gunstig, daar bijna overal de opbrengst middelmatig of minder dan middelmatig wordt genoemd. De 2de en 4de kantons maken hierop eene uitzondering, daar zelfs dit gewas daar buitengewoon goed schijnt te zijn geslaagd, zoodat men daar erwten in groote hoeveelheid en van de beste kwaliteit heeft ingeoogst.

Boonen. Alleen in het 7de kanton zijn de boonen tamelijk geslaagd. Van elders luiden de berigten zonder onderscheid ongunstig, als hebbende de boonen op sommige plaatsen weinig, op andere beneden het middelmatige opgeleverd. De peulmade schijnt ook aan de vrucht zelve veel nadeel te hebben berokkend, daar de meeste boonen geschonden en gedeeltelijk uitgevreten uit de peul te voorschijn komen.

Aardappelen. Op de zandgronden schijnt dit gewas het minst te zijn geslaagd. In de hooge zavelige kleistreken, waar de bekende ziekte niet in die mate als wel elders heeft geheerscht, hoopt men ongeveer 180 mudden per bunder te oogsten. Over het geheel rekent men dat de opbrengst niet meer dan middelmatig zal zijn. De kwaliteit van de niet door de ziekte aangetaste knollen zal wel goed zijn. De late aardappelen hebben overal van de ziekte geleden, welke met de aanhoudende droogte zeker oorzaak zal zijn, dat er zoo veel bonte en kleine gerooid worden, welke moeten worden uitgeschift en dus niet onder de opbrengst kunnen worden gerangschikt.

Gras- en hooilanden. De hooioogst is zonder onderscheid overvloedig geweest, vooral in die streken zoo als de 6de en 11de kantons, waar men niet anders dan wei- en hooilanden aantreft. De droogte tijdens den hooioogst was wel oorzaak, dat het hooi uitmuntend gewonnen werd, maar tevens dat het nieuwe gras in de afgeweide en afgehooide landen weinig groeide, zoodat men hier en daar in augustus genoodzaakt was het vee te stallen. De later gevallen regens zijn echter oorzaak dat het vee thans en reeds sedert eenigen tijd voldoend voedsel in de weilanden kan vinden.

Kanariezaad. Voor zooveel betreft de kleine perceelen, welke men reeds heeft afgewerkt, wordt de aanvankelijke verwachting overtroffen. De knop schijnt zich in evenredigheid van de geringe hoeveelheid kort stroo te hebben ontwikkeld, zoodat men hoopt op een beschot van 20 mudden per bunder.

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM den 8 November.

OVERLEDEN: E. van Prooijen, d., 2 m. — J. Heyligers, z., 7 m. — C. H. Ruskauff, z., 2 m. — A. L. van den Broek, z., 2 m. — A. N. van Holst Pellekaan, z., 3 m. — J. C. le Noble, d., 1 m. — J. J. Gantevoort, z., 6 j. — J. Dinse, z., 1 j. — A. F. Champagne, wed. G. Fabri, 73 j. — J. C. J. Brouwer, z., 5 j. — S. Vrouwborst, wedr. van K. de Kraai, 63 j. — M. Kool, wed. D. Demmers, 53 j.

BEVALLEN: E. van der Steen, geb. Smit, z. — H. van Bueren, geb. Knap, d. — S. W. J. Zwart, geb. Glazener, z. — A. Rieper, geb. Weeteling, d. — J. van Veen, geb. Rorijs, z. — C. J. C. Bouwens, geb. Goester van der Sloot, z. — P. C. Salters, geb. Wensing, z. — A. J. de Lange, geb. Borstlap, d. — G. Rietveld, geb. van den Berg, z. — C. de Groot, geb. de Haas, d. — G. J. Muller, geb. Koevoet, d. — M. R. Kraus, geb. Stevens, z. — W. A. Birkenholz, geb. Boers, z. — C. S. Simons, geb. Westerhoff Sels, d. — M. van Linn, geb. Servaas, d. — C. M. Kettenis, geb. Tweehuys, d. — M. A. Duym, geb. Stellenaar, d.

VERKOOPING VAN AANDEELEN in Maatschappijen van Assurantie enz.,

in het Notarishuis te Rotterdam.

Dingsdag 8 November:

Ns. 1—3. Drie Aand. in de Societeit van Assur., Disc. en Bel. alhier, gr. *f* 1000, gef. *f* 250, laatste uitd. *f* 25. N.° 1 om 32⅛, n.° 2 om 33 en n.° 3 om 32¼ pct. verk. — Ns. 4 en 5. Twee Aand. in de Bataviasche Zee- en Brand-Assur.-Maatsch., direct. M. P. Ketelaar alhier, gr. *f* 5000, gef. *f* 500, laatste uitd. *f* 150. N.° 4 om 23 en n.° 5 om 23⅛ pct. verk. — N.° 6. Een Aand. in de Assur.-Maatsch. alhier, direct. A. N. Trenité en F. A. Vink, gr. *f* 5000, gef. *f* 500, laatste uitd. *f* 65. Om 14 pct. verk. — N.° 7. Een Aand. in de Rott. Zee- en Brandverz.-Maatsch., direct. C. de Wolff Hz., F. van Vollenhoven en G. Eck Jr., gr. *f* 5000, gef. *f* 500, laatste uitd. *f* 50. Om 14⅛ pct. verk. — Ns. 8 en 9. Twee Aand. in de Algem. Zee- en Brand-Verz.-Maatsch. alhier, direct. J. Tromp en H. C. van Alphen, gr. *f* 5000, gef. *f* 500, laatste uitd. *f* 60. Ieder om 12 pct. verk. — N.° 10. Een Aand. in de Verz.-Maatsch. DE NEPTUNUS, direct. Ledeboer en van Alphen, gr. *f* 5000, gef. *f* 1600, laatste uitd. *f* 160. Om 33 pct. verk. — Ns. 11—14. Vier Aand. in de Societeit ter Verz. tegen Zee- en Brandsch., direct. G. Obreen, gr. *f* 5000, gef. *f* 500, laatste uitd. *f* 60. Ns. 11, 12 en 13 opgeh., n.° 14 om 14 pct. verk. — N.° 15. Een Aand. in de Verz.-Maatsch. AMICITIA, direct. J. C. Bernelot Moens, gr. *f* 5000, gef. *f* 1000, laatste uitd. *f* 75. Opgeh. — Ns. 16 en 17. Twee Aand. in de Assur.-Maatsch. ROTTERDAM, direct. Julien Serruys, gr. *f* 5000, gef. *f* 1000, laatste uitd. *f* 80. N.° 16 opgeh., n.° 17 om 14⅜ pct. verk. — Ns. 18 en 19. Twee Aand. in de Verz.-Maatsch. JAVA, direct. L. A. E. Suermondt en J. M. A. Bicker Caarten, gr. *f* 5000, gef. *f* 1000, laatste

Scheepstijdingen.

Brouwersh. (W) *Aang.*
8 nov. *Leila*, Haynes, Baltimore
Vertrokken.
Stad Dordrecht (st), Londen

Hellevoet. *Aangek.*
8 nov. *Therese* (st.). Grangemouth
Holyrood (st.), Leith
Eider (st.), Hartlepool
Vertrokken.
Louise (st.), Grangem.
Graafstroom, Ruhaak, Brouwershaven
De Seine (st), uitgaande, ligt in de Kanaalhaven.
(W.Z.W.—W.)

Brielle *Vertr.*
8 nov. *Leo* (st.), Londen
Batavier (st.), dito
Patras (st.), dito
Prins v. Oranje (st), Duinkerken
(W. t. N.—W.)

Maassluis (W. N. W.)
8 nov. Niets gepasseerd.

Amsterdam *Vertr.*
7 nov. *de Hoop*, Ouwehand, Lissabon

Texel (W.Z.W.) *Aangek.*
7 nov. *Diana* (st.), Londen
Ranger (st.), dito
Twenthe (st.), Hull
Uit zee terug.
7 *Graaf v. Rechteren* (st.), Hull

Vlie *Aangek.*
4 nov. *Margaretha Augusta*, Jongman, Newcastle
Victoria, Bähr, Archang.
Vertrokken.
Duna, Hattlich, Riga
Jonge Lieffert, Bakker, avontuur

Vlissingen *Aangek.*
7 nov. *Emilie*, Brandt, New-York

—o—

Newcastle (N. Z. W.)
Zeilklaar.
15 aug. *Hollandia*, Ruige, Java

Buenos-Ayres *In lad.*
27 sept. *Alida*, Valk, Antwerpen
Abeona, Don, dito
Vrede, Niekus, dito
Elisabeth, Bijl, dito

Monte-Video *Aang.*
7 sept. *Gesina Geertruida*, Bontkes, Hamburg
10 *Udonia*, Dinkela, Fernambuck
21 *Emilie*, Heikema, Antwerpen
Vertrokken.
13 *Levant*, Tolner, Falmouth
21 *Stad Haarlem*, Brandt, Antwerpen

Rio-Janeiro *Zeilkl.*
8 oct. *Maria*, v. Wulven, Falmouth

Rosario *Aang.*
13 aug. *Elisabeth*, Bijl, Antwerpen
(vertr. 31 n. Buen.-Ayres)

Rio-Grande *Uitgekl.*
22 sept. *Mina*, Boonstra, Falmouth

St. Thomas *Vertr.*
4 oct. *Josina Louise*, Bakker, St. Domingo

Marseille *Vertr.*
5 nov. *Bérénice* (st.), Bakema, Genua

St. Nazaire *Zeilkl.*
5 nov. *Rhône* (s), Wilkens, Marseille

Queenstown *Vertr.*
3 nov. *Jantje Nanninga*, Meihuizen, (v. Alexand.) Liverpool

Ramsgate *Aangek.*
5 nov. *Anna & Arnoldina*, v. Wijk, Amst. n. Triëst

Harwich *Aangek.*
4 nov. *Drewes Roemeling*, v. Lier, Stettin

Hamburg *Aang.*
5 nov. *Cornelia Alida*, Vorenkamp, Livorno
Willem, Kröger, Amst.

Op de **Elve** *Aangek.*
6 nov. *Onderneming*, Tonkens, Zwolle

Cuxhaven *Vertr.*
5 nov. *Feika Jantina*, Mulder, Antw.

Varel *Aangek.*
2 nov. *Dirkje*, Poort, Antwerpen

Wismar *Aangek.*
31 oct. *Hermina*, Kroon, Alloa

Wolgast *Aang.*
4 nov. *Otto*, Faber, Denemarken n. Anclam

Pillau *Aangek.*
4 nov. *Maria*, Visser, Schiedam
Godelevus, Homveld, Dysart
Gesina Mensinga, Pot, Newcastle
Jeltina, Scherpbier, Alloa
Vrouw Geertruida, Bontekoe, Bremen

Libau *Aangekomen*
23 oct. *Dankbaarheid*, Kuiper, Rotterdam
Ceres, Ricklefs, dito
Janke Schuringa, Brouwer, Schiedam
24 *Gezina Hendrika*, Fijn, dito
25 *Adriana*, Paap, dito
Alice, Bunning, dito
Vertrokken.
27 *Remke*, Scherpbier, Holl.
31 *Hermann*, Schlossmann, dito

Bolderaa *Aangek.*
2 nov. *Provincie Drenthe*, Beekman, St. Pet.
Vertrokken.
2 *Alberdina*, Upmeijer, Elseneur
Alberdina, Wortel, dito
Newa, Holscher, dito

Nerva *Vertrokken*
vóór 1 nov. *Twee Broeders*, Prins, Holland
Agatha, Bloos, dito

Kroonstad *Aangek.*
30 oct. *Margar. Catharina*, Stenger, Newcastle
Vertrokken.
30 *Johanna*, Veldhuis, Oostzee
31 *Louisa Helena*, Aggen, Amsterdam
Gironde (st.), Reval en Rotterdam

Christiania *Aangek.*
30 oct. *Fortuna*, Eriksen, Amsterdam

Grimstad *Binneng.*
27 oct. *Onderneming*, Mooi, n. Lyngoer bestemd

Holmstrand *Aangek.*
26 oct. *Enigheden*, Knudsen, Harlingen

Nyborg *Vertr.*
30 oct. *Fossiena Siers*, Boiten, Engeland

Fredrikshavn *Vertr.*
31 oct. *Jörgen Olsen*, Nielsen, (v. Amst.) Marstall
Ane Marie Elisabeth, Hansen, (v. dito) Nykjöbing
Froukje, Faber, (v. Dokkum) Aarhuus

Kopenhagen *Gepass.*
4 nov. *Union*, Oostra, Cardiff n. Pillau
6 *Reintje*, Teensma, St. Pet. n. Amst.

Elseneur *Aangek.*
4 nov. *Cornelia Jantina*, Kwint, Nerva n. Amsterdam

Tonningen *Aangek.*
3 nov. *Vrouw Alida*, v. d. Werf, Anclam n. Amsterdam
5 *Annette*, Schoemaker, Trelleborg n. Schied.
Annette, Peters, Amst.

—o—

Rotterdam 8 nov. Het schip *Alida Maria*, kapitein J. de Vries, van Batavia n. Amsterdam, is den 10 sept. ll. te Port Louis (Mauritius) lek binnengeloopen, doch was den 10 oct. van de geledene schade hersteld en gereed om de reis voort te zetten; van de lading waren 278 b. rijst wegens beschadigdheid verkocht.

Amsterdam 8 nov. Volgens brief van kapit. L. Tuk, voerende het schip *Nieuw-Holland*, van hier n. Batavia, in dato 10 oct., bevond hij zich toen in goeden staat zeilende in den Atlantischen Oceaan op 8⁰ 13′ ZB. en 33⁰ 30′ WL.; dien dag waren door hem uit eene boot opgenomen kapit. Ths. Owens, de 2de stuurman en 12 man, behoord hebbende tot de equipage van het schip *Jessica*, van Londen met stukgoederen naar Bombay gedestineerd, welk schip den 5 oct. lekkage bekomen had en gezonken was; van eene andere boot, waarin de 1ste stuurman en 7 man zich bevonden, had men niets vernomen. Daar men slechts 20 mijlen van Fernambuck was verwijderd, zou kapit. Tuk de geredde personen aldaar aan wal zetten.

Vlissingen 6 nov. De Fransche schooner *Deux Frères*, kapit. Assailly, v. Antwerpen naar Duinkerken, is, na twee ankers verloren te hebben en wegens het doorgaan van het derde anker, bij Rammekens aan den grond vastgeraakt, doch zit niet gevaarlijk, adsistentie is derwaarts afgezonden.

Duinkerken 4 nov. Gisteren alhier binnengeloopen het Spaansche schip *Jolo*, kapitein Arrupe, van Antwerpen naar Havanna, met verlies van zeilen, stengen enz., zijnde met eene visscherssmak in aanzeiling geweest.

Thisted 5 nov. Het stoomschip *Götha*, kapit. Kollinius, van Gothenburg, met rogge en ijzer beladen, is in den afgeloopen nacht bij Allum gestrand, doch het volk gered.

—o—

Vertrokk. Passagiers.

Van **Rotterdam**, naar Batavia, per *Medea*, kapit. J. Lourens: de heer mr. L. W. C. Keuchenius, echtg. en zeven kinderen, eene gouvernante en eene Hollandsche vrouwelijke bediende; de heer H. Kleyn van de Poll, echtgenoot en een kind; de heeren H. Versluis, A. Schaap, N. G. Peter; jonkh. C. de Gijzelaar; de heeren mr. G. van der Leeuw, M. Keyzer, L. Baud, J. F. Benz, K. W. Beck, G. H. M. Harloff, G. C. Valkenhoff, S. Verburgh, J. B. van Mansveldt, J. Smit, van Roijen, Bladergroen, F. Gerkens, Enker, C. de Soet, echtgenoot en drie kinderen; drie Javaansche bedienden.

—o—

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 9 nov.: 1ste getijde 2 ure 28 min.; 2de get. 2 ure 52 min.

Arnhem. Waterhoogte 6 nov. 1.95 el. en 7 nov. 2.53 el.

Keulen. Rijnhoogte 7 nov. 12 v. 3 d. Rijnl.

Aangekomen 7 novemb.: J. Arnheiter met 3189 en C. Meijer met 2765 ctr., beiden van Amsterdam; H. Demmer met 3602, Th. van Loosen met 3918 en J. van Emster met 3999 ctr., alle drie v. Rotterdam.

Cargalijsten.

Rotterdam.

LONDEN, Earl of Auckland, W. W. Appleton. — 6 v. Koffij, C. L. Roechling en Co.; 4 v. Koffij, Coomans, Born en Philippi; 200 z. Peper, J. H. Claus en J. Raulino; 25 cer. Amandelen, Outshoorn en v. d. Held; 15 b. Huiden en 16 p. Koopm., v. d. Kun en v. Schelle; 6 cer. Indigo en 6 b. Zijde, C. L. Ringrose en Co.; 40 t. Limahout, 1 b. en 2 v. Annatto, C. Hemmann en Co.; 30 b. Gambier, F. A. Voigt en Co.; 30 z. Gom, v. Duura en Versteeven; 4 b. Zijde, A. T. Sölling en Co.; 3 k. en 1 pakk. Mostaard, A. Voorrips; 1 k. Wasdoek, Wolff en v. Büren; 1 Metalen Buis, J. Garcia; 1 pak. Koopm., Boomer en Co.; 1 b. dito, Knowles en Smith; 1 k. dito, A. M. en C. Pluygers; 1406 z. Grondnootpitten, 47 k. Suiker, 10 v. Krenten, 21 b., 62 cer., 90/2 tromm. en 3 pakk. Koopm., 2 pijp. Rum, 1/4 v. Wijn en 5 b. Zijde, Order.

Amsterdam.

BATAVIA, Henriette en Geertruida, de Boer. — 2800 b. Koffij, 1025 kan. Suiker en 2520 boss. Bindrotting, N. H. M.

TJILATJAP, Elisabeth en Jacoba, Lucas. — 4710 b. Koffij, 241 k. Indigo, 759 sch. Tin en 1920 boss. Bindrotting, N. H. M.

DANTZIG, Charles J. Mare (st.) — 6610 sch. Rogge, Order.

uitd. ƒ 60. N.° 18 opgeh., n.° 19 om 13¾ pct. verk. — N.° 20. Een Aand. in de Verz.-Maatsch. HOLLANDIA, direct. J. van Zwijndregt en J. W. H. W. Kup, gr. ƒ 5000, gef. ƒ 500, laatste uitd. ƒ 60. Om 8⅝ pct. verk. — N.° 21. Een Aand. in de Verz.-Maatsch. INDIA, direct. S. Dunlop, gr. ƒ 5000, gef. ƒ 1000, laatste uitd. ƒ 20. Opgeh. — N.° 22. Een Aand. in de Verz.-Maatsch. DE BATAVIER, direct. A. N. Trenité Jr., gr. ƒ 5000, gef. ƒ 1000, laatste uitd. ƒ 50. Opgeh. — N.° 23. Een Aand. in de Verz.-Maatsch. NEDERLAND, te 's Hage, direct. W. J. Huygens Wz. en L. Hardenberg, gr. ƒ 5000, gef. ƒ 1000, laatste uitd. ƒ 15. Opgeh. — N.° 24. Een Aand. in de Verz.-Maatschappij 'S GRAVENHAGE, te 's Hage, direct. G. Bisschop, gr. ƒ 5000, gef. ƒ 1000, laatste uitd. ƒ 60. Opgeh. — N.° 25. Een Aand. in de Rott. Telegraaf-Maatsch., direct. D. A. van Putten, gr. ƒ 500, vol gef., laatste uitd. ƒ 8. Opgeh. — Ns. 26 en 27. Twee Aand. in de Sleeph.-Societeit alhier, direct. D. Dunlop, gr. ƒ 1500, vol gef. Ieder om 59 pct. verk. — Ns. 28 en 29. Twee Aand. in de N. R. Cour., rentende 5 pct., gestort ƒ 750. Ieder om ƒ 745 verk. — Ns. 30 en 31. Twee Aand. in de Rott. Schouwb.-Vereeniging, gr. ƒ 1000, vol gef. N.° 30 om 29⅜ en n.° 31 om 29¼ pct. verk. — N.° 32. Een Aand. in de Rott. Diergaarde, gr. ƒ 500, vol gef. Om 50 pct. verk. — N.° 33. Een Aand. in de Manége alhier, gr. ƒ 100, vol gef. Om 60 pct. verk. — N.° 34. 1/32 Aand. in het Barkschip CHERIBON, boekh. P. van Rossem en Zoon. Om ƒ 3000 verk. — Ns. 35 en 36. Twee 1/60 Aand. in het Barkschip HERMAN, boekh. N. A. Koning. N.° 35 om ƒ 250 en n.° 36 om ƒ 260 verk. — N.° 37. 1/64 Aand. in het Barkschip JAN VAN BRAKEL, boekh. Pistorius en Bicker Caarten. Om ƒ 260 verk.

Officiële Wisselkoersen.

ROTTERDAM 8 Nov.

2 maanden.		Kort.
Londen...	11.60	11.65
d.° 3 m.	11.57½	—
Parijs . .	55½	55⅞
d.° 3/m.	55 5/16	—
Bordeaux.	55 3/16	55⅝
Genua. . .	45½	—
Livorno. .	38½	-
Napels . .	78½	—
Petersb. .	165	—
Hamburg.	35⅛	35 3/16
d.° 3/m. .	35 1/32	—
Antwerp .	—	1⅛ v
6 weken.		**Kort.**
Frankfort	99¾	—
Augsburg	99	—
Weenen. .	93½	—
Triest. . .	92⅞	—

Disconto 3 en 3½ pc.

AMSTERDAM 8 Nov.

2 maanden			zigt	
Londen. .	11.60	p	11.65	p
Parijs. . .	55⅜	g	55¾	p
Bordeaux.	55	g	—	g
d.° ½ m.	55⅜	g	—	g
Genua . .	45½	g	—	g
Livorno. .	38½	g	—	g
Napels . .	78½	g	—	g
Hamburg.	35 1/16	g	35 3/16	g
3 maanden.			**Zigt.**	
Madrid . .	241	g	—	g
Cadix. . .	243	g	—	g
Sevilië . .	240	g	—	g
Bilbao . .	240	g	—	g
Lissabon .	40⅜	g	—	g
Porto. . .	40¼	g	—	g
Petersb. .	165	g	—	g
6 weken.			**Zigt**	
Weenen ..	92	g	—	g
Augsburg	99	g	—	g
Frankfort.	99¾	g	—	g

Rotterdam ½.

Beurstijdingen.

ROTTERDAM den 8 November.

			l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl....	Werk. Schuld 2½ pCt.		64		
„	dito dito 4	„	97½		
Spanje,..	Buitenland. . .3	„	43 3/16		
Portugal,	Obl. 1856 7/9. 3	„	42⅛		
Rusland,	bij Stiegl. 1855 5	„	99½		
„	Spoorw. Aand. ƒ		219¼	219½	219½
Pruissen,	Obl...........5	„	101 9/16		
Oostenr.,	Obl. in Metal. 2½	„	28⅝		
„	dito dito 5	„	53⅞		
„	dito Nat. Met.5	„	57⅝	57 15/16	57 15/16
„	Priorit. Loten. ƒ		92½		
Venez.,..	Oblig. 1½	„	14¼		
Grenada,	Obligatien... 3¾	„	15 1/16		
Mexiko,..	Oblig. 3	„	21 3/16	21¼	21¼
Griekenl.	........Coupons.		9/16		

Binnenlandsche fondsen met beperkten omzet vast in prijs. Van buitenlandsche werden Oostenrijksche Nationale, begin beurs, tot teruggaande koersen afgegeven, doch herstelden zich later. Van Zuid-Amerikaansche waren Mexico's op voortdurende hoogere koersen van Londen, ook hier vooruitgaande.

Het Commité der Effectenhandelaren,
H. A. MARCELIS, Secretaris.

Laatste prijzen ten 3 ure: Spanje, binnenl. 3 pc., 41⅝. Oostenrijk, Metalliek, 2½ pc., 28⅝; dito Oude, 5 pc., 53 11/16; dito Nationale, 5 pc., 57 9/16, 57¾.

AMSTERDAM den 8 November.

			l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl.,..	Werk. Schuld 2½ pCt.		63 13/16	64 1/16	63 13/16
„	dito dito 3	„	76	76 1/16	
„	dito dito 4	„	97⅛	97⅜	97⅛
„	Amort-Synd...3½	„			
„	Handel-Maats.4½	„	126¼	126½	126½
„	O. I. Leening 4	„	96½		
„	Leen. Holl. Sp.	„			
„	Rijn-Spoorw...4½	„			
„	Maats. v. Weld. 4	„			
België,...	Cert. *Rothsch.* 2½	„	51 11/16		
Frankrijk,	Certificaten....3	„			
Spanje,..	Buitenlands. ..1¾	„	31 13/16	32	31 13/16
„	dito 3	„	43½		
„	Binn. a ƒ 6000 3	„	41 9/16	41 13/16	41 9/16
„	Amort. Schuld.........		10⅝		
„	Bew. v. Coup..........				
Portugal,	Oblig. ....3 pCt.		43½	43 9/16	
„	dito 1856/57..3	„	42 1/16	42⅛	
„	dito Uitgest...				
Rusland,	Obl. *Hope en C.* 5	„	103⅝		
„	dito 1828 29..5	„	101¾	101⅞	
„	Cert. 1831 33..5	„	85¼	85⅜	
„	dito 1840......4	„	80¾		
„	dito *Stieglitz* ..4	„	80¾		
„	dito d.° Nieuwe 5	„	89½	89 11/16	89 11/16
„	dito d.° 1855 N.5	„	99⅜	99 9/16	99⅜
„	dito te Londen 5	„			
„	dito v. Assign.6	„	61 11/16	61¾	
„	Inschr. dito ...6	„			
Polen.....	Aand. 1835.........ƒ		158	-	
„	Obligatien......4 pCt.		77 11/16		
Pruissen,	Oblig........... 4½	„	101½		
„	Aand....... 3½	„			
Oostenr.,	Obl. *Goll en C.* 5	„			
„	dito dito 4	„			
„	dito Met. Oude 5	„	53⅜	53 11/16	53⅜
„	dito N. te Ams. 5	„	72⅞	73¼	72⅞
„	dito Nat. Met.5	„	57 5/16	57¾	57⅜
„	dito Metall.....2½	„	28½	28 11/16	28½
„	Wen. Ad. fl 250 4	„	263½	264	
Brazilië,	1824, £ 100, 5	„	99½		
Equador,	£ 100..........1	„	14 9/16	14⅞	
Venez.....	Obligatien......3	„	27¼	27 5/16	
„	Uitgestelde 1½	„	14¼		
Grenada,	Obligatien......3¾	„	15⅛		
„	Uitgestelde		5		
Mexico,..	Obligatien......3	„	21 1/16	21¼	21⅛
Illinois,	7	„	79⅝		

Rusland, Spoorw. Actien, volgef., 5 pc., 219¼, ¾. Weener Bank-Actien ƒ 836, ƒ 838. Napels, Cert. bij Lamaison en Bouwer, 5 pc., 97. Brazilië 1858, 4½ pc., 91½. Philad., bij Hope en Co., Lr. B, 100⅛. Nieuwe Russen 63⅞.

Beleening 3 pc., Prolongatie 4 pc., Disconto 3 pc.

De beurs verkeerde heden in eene gedrukte stemming. Mexicanen echter iets vaster en Spaansche gezocht.

Laatste prijzen ten 5 ure: Holland, 2½ pc., 63 13/16. Spanje, 1¾ pc., 31⅞; dito Binnenl. 3 pc., 41 9/16. Oostenrijk, Metall., 5 pc., 53⅜; idem Nat., 5 pc., 57 5/16.

PARIJS den 7 November.

Frankrijk 3 pc. a cont. 70, 70.05; dito op ultimo 70.20, 69.85, 70; dito 4½ pc. a cont. 95.45, 95.50; dito op ult. 95.50. Fransche Bank-Actien 2835. Crediet Mob. 797.50, 795. Rusland 4½ pc. —; dito Spoorw.-Aand. 497.50. Napels 5 pc. —. Spanje 1¾ pc. 32¾, dito buitenl. 3 pc. 44; dito binnenl. 3 pc. 42½; dito Passive —. Oostenrijk 5 pc. 82.

De beurs verkeerde heden in eene iets flaauwere stemming. De 3 pc. Fransche fondsen sloten a contant onveranderd en op ultimo 15 centimes lager dan Zaturdag.

Speciekoers.

AMSTERDAM den 7 November.

Gouden Specien per Stuk.

Nieuwe Dukaten.......	ƒ —	a ƒ —
Oude gerande dito.....	- 5.50	„ - 5.60
Tien Gulden Stukken...	- 9.65	„ - 9.75
Dito Eng. Souvereigns...	-11.65	-11.75
Dito Pistolen.........	- 9.55	„ - 9.65
Nieuwe Louis-d'Or.....		
Stukken van 20 francs..	- 9.25	„ - 9.35
Baren Goud en Specien	- 9½ a	„ -10½ { pc. a ƒ 1442.60 per N. ℔ fijn

Zilveren Specien per Stuk.

Pilaren Piasters............	ƒ 2.55	a ƒ 2.60.
Fransche Kroonen..........	- 2.70	- 2.75.
Stukken van 5 francs.......	- 2.33	„ - 2.36.
Brabantsche Kroonen.......	- 2.65	„ - 2.70.
Pruissische Daalders........	- 1.75	„ - 1.78

Zilveren Specien per Ned. ℔ Fijn.

Fijne Drittels	ƒ	a ƒ
„ Bar. 1000/1000 950.	-	-
Zilver van 900 a 850.	- 104.20	ƒ 105.
dito „ 800 - 700.		
dito „ 600 - 500.		
dito „ 400 - 300.		

Prijzen der Buitenl. Coupons en UITGELOTE OBLIGATIEN.

AMSTERDAM den 7 November.

Metalliek......	ƒ 23.40	Sp. Piasters....	ƒ —.
idem Nationale..	- —.—	Coup. per fr.	- —.
Napelsche	- —.—.	Hamb. Russen ..	- 32½.
Div. Eng. in £...	- 11.57½.	Russ. in Zilv. R.	- 33½.
Eng. Russen....	- 11.80.	Poolsche in fl...	- 26½.
Fransche.......	- 55¼.	Coup. Port. 1 Jan. 1848 per £ 2.	
Belgische.......	- 55½.		
Pruissische.....	- 35.	Papier Roeb....	-

Handelsberigten.

ROTTERDAM den 8 November.

TABAK. Heden werd de verkoop bekend van 25 en 25 v. Maryland per Casilda en van 32 v. dito per Arnold Böninger.

BOTER. 1ste kwal. ƒ 60; 2de dito ƒ 56; 3de dito ƒ 52.

GRANEN. Tarwe: 160 ℔ Jar. Hoogl. Kl. ƒ 305; 163 ℔ Bovenl. Ris ƒ 295; 159 ℔ N. Bovenl. ƒ 280.

SCHIEDAM den 8 November.

GRANEN. Verkocht: Rogge, 144 ℔ Pernau ƒ 200 3/m. Gerst, 130 ℔ N. Coursche ƒ 194 6/w.; 128 ℔ Libau ƒ 193 3/m.

MOUTWIJN per Ned. Vat zonder fust	ƒ 13.75.
JENEVER, „ „ „ „ „	- 19.25.
Amst. proef, „ „ „ „ „	- 20.50.

alles zonder de belasting.

SPOELING, per Ketel .... - 1. —

AMSTERDAM den 8 November.

TABAK. De tegen 11 November in veiling aangeslagen 1467 p. Java, hoofdmerk Cuba, zijn heden uit de hand afgedaan; voorts nog 42 v. Maryland, per Susan E. Howell.

TIN. Van Banca is een ceel tot ƒ 79 gedaan, thans wordt op ƒ 80 gehouden.

GRANEN. Van Tarwe is verkocht 130 ℔ oude Fransche ƒ 290.

ANTWERPEN den 7 November.

KOFFIJ. Zaturdag zijn in het geheel afgedaan 2994 b. St. Domingo disp. en 907 dito dito op levering. Heden bedongen 500 b. 37 c. — GRANEN. Tarwe vast. Inl. Rogge tot ƒ 7⅝ aangeboden; per Dec. ƒ 7½; Odessa ƒ 6⅞. Lijnzaad vast. — Van KATOEN vonden ca. 400 b. nemers. — Van RIJST zijn 1040 b. besch. Moulmain afgedaan. — OLIEN. Olijf- vast; omzet 75 v. disp. en 20 v. op levering tot hoogere prijzen. Engelsche Lijn- is een weinig meer gevraagd en wordt ƒ 17⅜ gehouden.

HAVRE den 5 November.

KATOEN blijft gevraagd. Omzet 2000 b. disp. en ca. 9000 b. op levering tot hoogere prijzen. Voor middling New-Orleans betaalde men fr. 103. — In KOFFIJ ging niets om als eenige partijtjes beschadigd. — SUIKER. 371 k. Havanna beschadigd bedongen fr. 25 a 35½. Van RIJST zijn 25 tiersj. Carolina verkocht tot fr. 31½ op levering. — WOL. 66 b. Peru bedongen fr. 1.10. — WAS. Een partijtje van 1800 kil. is verkocht tot fr. 2.30.

AVIGNON den 5 November.

MEEKRAPPEN blijven vrij levendig gevraagd, niettegenstaande het slechte weder en de mindere kwaliteit der Wortels. Men noteert: Rosé fr. 37½ a 38, Palud 18 md. fr. 42 a 43 en gemalen bedongen: SFFF fr. 48 a 49, E & F fr. 50 en SFFF Palud fr. 53.

HAMBURG den 7 November.

KOFFIJ stil. — RAAPOLIE 23½, 24⅛ a 24. — GRANEN. Tarwe in loco vast, buitenl. per voorjaar gevraagd, 86½ ℔ Koningsberger 112. Rogge in loco vast; 124/125 ℔ Deensche per voorjaar 69; voor Koningsb. 70 geboden, op 72 gehouden.

SANTOS den 4 October.

KOFFIJ. De aanvoeren waren in de laatste dagen vrij groot en ook van den nieuwen oogst komt aan de markt. Men noteert 1ste kwal $ 6.000, nieuwe dito $ 6.100. — SUIKER. Superieur $ 5.000, regular $ 4.600. — RIJST. Santos $ 14. — TABAK $ 13 a 14.

MONTE-VIDEO den 30 September.

HUIDEN. 900 stuks Saladeros zijn afgedaan tot 77½ rs. en men schat den voorraad op 2500 stuks. Mataderos zonder handel. Voorraad 4200 stuks. De prijzen zijn nominaal voor Montevideo rs. 77 en voor Mataderos 66 rs. Van gedr. vonden 17,600 stuks nemers, waarvan 7800 tot 70 a 73 rs., 8300 tot 73 a 77 en 1500 tot 76 rs. Voorraad 98,900 stuks; 8000 stuks gez. Paardenvellen vonden nemers tot 19½ a 18¾; voorraad 400 stuks; gedroogde zonder handel; voorraad 4200 stuks, nominaal 16 rs. — TALK. Voor 350 arr. betaalde men 23 a 23½ rs. — WOL met weinig voorraad bedong $ 4. 2. — KOERS sluit 42⅝. — VRACHTEN naar Engeland: gez. Huiden 30/, gedr. dito 70/.

Advertentien.

Heusden den 4 *November* 1859.

Heden overleed alhier, in den ouderdom van bijna tachtig jaren, Vrouwe SIBYLLA SUSANNA ARRENBERG, Weduwe van den Heer JAN DIEDERIK VAN DRONGELEN.

Eenige kennisgeving.

TENTOONSTELLING VAN DE BAZAR,
ten behoeve van het
ROTTERDAMSCH-ENGELSCH
VROUWEN HULP-ZENDELING-GENOOTSCHAP,
op WOENSDAG en DONDERDAG
9 en 10 November,
van des voormiddags 11 ure tot des namiddags 4 ure,
in de Zaal in de Bierstraat.

Bij Acte, op den achtsten November achttienhonderd negen en vijftig voor den Heer Kantonregter in het Kanton Rotterdam, numero twee, geassisteerd met den Griffier, verleden, behoorlijk Geregistreerd, is door Mejufvrouw JOHANNA SMITS, zonder beroep, wonende aan de Hoogstraat, wijk 11, n.° 281, te Rotterdam, Weduwe van den Heer JOSEPHUS JOHANNES GERARDUS PIRETS, aan haren minderjarigen Zoon **JOHANNES JOSEPHUS PIRETS,** geboren te Rotterdam, den vijf en twintigsten November des jaars achttienhonderd veertig,

HANDLIGTING

verleend tot de gedeeltelijke of de geheele Ontvangst, de Uitgave van en de beschikking over zijne Inkomsten, mitsgaders tot het **Drijven van Nering en Handel,** en het verrigten van alle Handelingen daartoe betrekkelijk.

Geschiedende hiervan afkondiging ter voldoening aan de bepaling van Art. 486 van het Burgerlijk Wetboek.

Te ROTTERDAM
ligt in Lading
NAAR
BALTIMORE,
het **Amerik. FREGATSCHIP** ***LEILA,***
Kapit. **Chs. Haines.** Vertrekt 15 December.
Adres bij WAMBERSIE & ZOON.

Er wordt GELEGENHEID GEVRAAGD om zich te

ASSOCIËREN

in eene **Fabriek** of **Handelszaak.** Adres, onder letter D, bij den Boekhandelaar W. WENK, aan de Noordblaak.

Bij **W. C. DE VLETTER,** Papierhandelaar op den hoek van den Houttuin alhier, is gevestigd het **DEPOT der TANDMIDDELEN,** bereid door de Heeren GEBR.. DENTZ, *Dentisten van Z. M. den Koning, van H. M. de Koningin-Moeder, van Z. K. H. Prins Frederik der Nederlanden en van H. K. H. de Kroonprinses van Zweden en Noorwegen, enz. enz.*

1°. **Liqueur Philodontique,** tot het onderhouden en schoonhouden der Tanden en het versterken van het Tandvleesch, a ƒ 3.50.
2°. **Mondspoeling,** tegen Scorbut, Kalkaangroei en Rhumatieke Pijnen, alsmede tot het bevestigen der los staande Tanden, a ƒ 3.
3°. **Parelwassching** en **Tand Opiat,** om het Gebit te versterken en de Tanden te zuiveren, a ƒ 2.50.
4°. **Eau d'Orange,** tot onderhoud van den Mond en stillen der Tandpijn, a ƒ 1.60.
5°. **Poudre Dentifrique et Anti-Scorbutique,** a ƒ 2.
6°. **Poudre à la Rose,** a ƒ 1.
7°. **Ordinaire Tandpoeder,** a 50 Cents.

NB. Voornoemde **Tandmiddelen** zijn, tot dezelfde prijzen, te bekomen: te Delft, bij *B. Bruins*, Boekverkooper; Dordrecht, *J. Veth*, in Galanterien; 's Hage, *P. W. Sack*, in Galanterien, Schoolstraat; Leyden, *W. Hoogenstraten*, Confiturier, Botermarkt; Alkmaar, *Erven Sterk*, Courantiers; Arnhem, *Tikkel*, in Galanterien; Middelburg, *Gebr. Abrahams*, Courantiers; Nijmegen, *J. Strunck*, in Galanterien; Utrecht, *Dekking*, in Galanterien, Oud Kerkhof, en te Zutphen, bij *W. C. Mellink*, Boekverkooper.

Al degenen welke iets te vorderen hebben van, verschuldigd zijn aan of Papieren en Bescheiden onder zich hebben, behoorende tot de Nalatenschap van wijlen Mejufvrouw **GEERTRUIDA HOLLEMANS,** in leven Weduwe van den Heer AART DE VOGEL, gewoond hebbende aan de Schiekade te Rotterdam, en aldaar overleden den 26 October 1859, gelieven daarvan ten spoedigste, uiterlijk vóór den 20 November 1859, **Opgaaf, Betaling** of **Afgifte** te doen ten Kantore van de Notarissen *DALEN en LAMBERT*, aan de Zuidblaak te Rotterdam.

Die iets te vorderen hebben van, of verschuldigd zijn aan den Boedel van den Heer **COENRAAD RAM,** in leven *Beddenverhuurder*, aan de Kipstraat te Rotterdam, en aldaar op den 16 October ll. overleden, gelieven daarvan **Opgave** of **Betaling** te doen vóór den 15 November 1859, ten Kantore van de Notarissen VAN DER HOOP en REEPMAKER, te Rotterdam.

De Heer B. VAN WIEREN, te Noordbarge, is bereid en heeft daartoe volmagt om inlichting te geven van iemand aldaar, die door het gebruik van slechts één Blad

Anti-Rhumatische Watten

van ***ABSHAUBBIN*** volmaakt is genezen van eene zeer ernstige pijn in het linkerbeen. De gewezen Lijder is doordrongen van de zekerheid, dat geen middel zoo spoedig en zoo volmaakt geneest, en betreurt de onwetendheid van nog zoo vele Lijders, die welligt even spoedig hunne smarten konden lenigen, of zich in tijds konden ontdoen van den aanleg eener Kwaal, welke helaas! te veel verworteld zijnde, dikwijls zoo moeijelijk, ja, zonder de **Abshaubbins,** niet te genezen is.

De prijs per Pakje is 25 Cents; hare werking duurt 3 dagen, volgens omschrijving der omslagen, welke allen zijn onderteekend door den Hoofd-Depôthouder te Delft A. BREETVELT Az.

En verder verkrijgbaar bij:

J. H. Keller, Rotterdam, Weste Wagenstraat.
A. Reynardt, idem, Hoogstraat, bij de Oostpoort.
C. B. Verheul, Oudewater.
J. J. Vollaerts, Woerden.
Iserief en Comp., 's Hage, Veenestraat.
A. van 't Hoofd, Leyden, Maasmansteeg.
N. J. Sanders Gz., Leyden, Haarlemmerstraat.
Wouter Pleysier, Vlaardingen.
D. Been, Brielle.
W. Bares, Gorinchem.
A. D. Liveu, Dordrecht.
P. Kouwenhoven, Oud-Beijerland.
A. van Wassenaar, Delfshaven.
W. A. Hoek, Schiedam, Hoogstraat.
Mej. de Wed. Bosman, Gouda.
Gebr. Kauling, Gouda.
A. de Vink Sr., Boskoop.
Gebr. Kauling, Alphen.
E. van Mansum, Hillegom.
A. K. Beausar, Sommelsdijk.
A. Heymans, Overschie.
L. Sakkers, Vianen.
W. J. van Gameren, Leerdam.
Mej. de Wed. C. v. d. Meer, Noordwijk.
W. Ligthelm, Voorburg.
J. Knol, Haarlemmermeer.
En meer bekende Depôts in andere plaatsen.

Notarishuis te Rotterdam.

HEDEN, WOENSDAG den 9 NOVEMBER 1859,
DES NAMIDDAGS TEN *VIJF* URE,

AFSLAG VAN:

Een PAND en ERVE, op de Hoogstraat, 8—13. In Trekgeld ƒ 12,200.
Een HUIS en ERVE, aan den Steiger, 8—7. In Trekgeld ƒ 8100.
Een HUIS, BOVENWONINGEN en ERVE, aan de westzijde der Botersloot, 8—360. In Trekgeld ƒ 3325.
Den BLOOTEN EIGENDOM van een PAND en ERVE, aan de noordzijde der Peperstraat, 5—46. In Trekgeld ƒ 69.
Een HUIS, met BOVENWONING en ERVE, aan de westzijde der Keizerstraat, 2—352. In Trekgeld ƒ 4475.
Een PAND en ERVE, aan de westzijde van de Mannenlaan, 13—363. In Trekgeld ƒ 3200.

De Makelaars F. N. MONTAUBAN VAN SWIJNDREGT, W. VAN DAM *H. H. Zoon*, W. H. MONTAUBAN VAN SWIJNDREGT en B. C. D. HANEGRAAFF, te Rotterdam, zijn van meening, op last van hunnen Meester, op Dingsdag den 22 November 1859, des middags ten twaalf en een kwart ure, in de Zaal op de Scheepmakershaven, wijk 1, n.° 499, publiek te Veilen:

Het *Nederlandsch* **snelzeilend gekoperd** en **kopervast**

BARKSCHIP
Koophandel,

laatst gevoerd door Kapitein **Visser,** volgens Meetbrief lang 31 El 90 Duim, wijd 5 El 61 Duim, hol 3 El 36 Duim, en alzoo groot **267 Tonnen** of **141 Lasten,** met al deszelfs RONDHOUT, STAAND en LOOPEND WANT, ANKERS, KETTINGEN, TOUWEN, ZEILEN en verdere SCHEEPSGEREEDSCHAPPEN, zoo als hetzelve is liggende bij de Houtbrug te Rotterdam.

Voorts zal nog geveild worden een' **CHRONOMETER.**

Rotterdamsche
SCHOUWBURG.
Directie: ***J. Eduard de Vries.***
ZATURDAG 12 NOVEMBER 1859:

DE KREKEL,

Tooneelspel in vijf Bedrijven en zeven Tafereelen, getrokken uit den Roman van *George Sand*, en naar het Hoogduitsch (die Grille) van *Charlotte Birch-Pfeiffer.* — Gevolgd door:

EENE PARTIJ PIKET,

Blijspel met Zang, naar het Fransch, door den Heer *P. A. Manus.*

Aanvang ten HALF ZEVEN ure precies.

Prijzen der Plaatsen:

Balcon.......	ƒ 2.—.	Parterre	ƒ 0.75.
Loge.........	- 1.—.	Galerij	- 0.30.

Rotterdamsche
SCHOUWBURG.

TWEEDE VOORSTELLING
door de Jeugdige Tooneelisten van 's Hage.
WOENSDAG 16 NOVEMBER 1859:

HENRIETTE, ROSALINDE EN CHARLOT,
Vaudeville in één bedrijf.

CERISETTE,
of **de ondeugende Kostschool-Jongejufvrouw,** Vaudeville in één bedrijf.

DE CRINOLINEROKKEN,
Komische Chansonnette. Tot Slot:

De Zuster van Jocrisse,
Vaudeville in één bedrijf, naar het Fransch.

Aanvang ten **6½ ure,** om ten 10 ure te eindigen.

Prijzen der Plaatsen:
Balcon ƒ 1.50. Loge ƒ 1. Kinderen half geld.
Parterre ƒ 0.75, Galerij ƒ 0.30.

VERTREK der SPOORTREINEN.

Hollandsche Spoorweg.

Van Rott. naar Amsterdam: 7.30, 11.40, 3.30, 6.30.
„ „ alleen n. 's Hage: 9.45 's morg. en 9.35 's av.
„ Amst. naar Rotterdam: 8.30, 11.30, 4.30, 7.30.
„ 's Hage alleen n. Rott.: 8.30. 's morg. en 3.40 's midd.

Spoorweg Antwerpen-Rotterdam.

Van Rott. naar Antwerpen en Breda: 10.15, 3.—.
„ Dordrecht naar Rotterdam: .... 10.40, 3.20.
„ Breda naar Antwerpen en Rott.: 6.50, 12.35.
alleen naar Antwerpen en Moerdijk: 5.20.
„ Antwerpen naar Breda en Rott.: 7.45, 12.20.
alleen naar Breda en Moerdijk: 5.25.

Rhijn-Spoorweg.

Rott.n.Utr.,Amst.,Arnh.: 7.—, 10.—, 12.15, 1.30, 5.15, 7.15
Amst.n.Utr.,Rott.,Arnh.: 7.20, 10.35, 12.30, 2.30, 6.—, 7.45
Arnh.n.Utr.,Amst.,Rott.: 6.30, 9.45, 11.35, 12.30, 6.50, —
Utr.n.Rott. 6.30.— Utr.n.Amst. 6.45, beide behalve Zondag.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn,
te Rotterdam.

BIJBLAD,
behoorende tot de
ROTTERDAMSCHE COURANT
VAN
WOENSDAG 9 NOVEMBER 1859, N°. 267.

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer.

Zitting van Dingsdag den 8 November.

Ook heden heeft de Tweede Kamer voortgezet de algemeene beraadslaging over het wetsontwerp betrekkelijk de spoorwegen, nadat de heer Kingsma, namens de commissie voor de petitiën, rapport had uitgebragt over eenige te dier zake bij de Kamer ingekomen verzoekschriften.

De heer *Betz*, na in eene inleiding de taak geschetst te hebben van den volksvertegenwoordiger, die nu meer dan ooit zich behoorde te stellen op het standpunt van het algemeen belang en tevens te trachten door kalmte alle opwekking van harstogt binnen de Kamer te vermijden, maakte drie punten tot het onderwerp zijner zeer breedvoerige beschouwingen. Vooreerst stelde hij de opmerking dat hij bij deze geheele zaak elke politieke zinsnede wenschte ter zijde te stellen, want dat hij van de spoorwegen geenerlei politieke questie maakte.

In het eerste onderdeel zijner rede ontwikkelde de spreker zijne denkbeelden omtrent het hoofddoel dat bij den aanleg van spoorwegen behoorde in het oog te worden gehouden. Juist omdat nopens dit hoofddoel groot verschil van gevoelen heerschte, achtte hij zoodanig onderzoek niet overtollig. De heer van Hall achtte het binnenlandsch verkeer de hoofdzaak; de heer van Voorthuysen meende dat in de ontwerpen der Regering geenerlei hoofddoel zigtbaar was; de heer van Heukelom had zich gesteld op het standpunt dat het internationaal verkeer hoofddoel was, maar dat men daarbij het personen-vervoer op den voorgrond moest stellen. Met het eerste gedeelte dezer stelling vereenigde de spreker zich volkomen, maar met het tweede gedeelte kon hij volstrekt niet instemmen. Wanneer men toch overwoog dat het karakter van eene internationale lijn geen ander zijn kon dan dat van een handelsweg, dan kon nooit het personen-, maar moest het goederen-vervoer op den voorgrond staan. Het doel van de internationale lijn was geene andere dan de ontwikkeling, de toeneming en de bloei van de handelswelvaart, al hetwelk wel verkregen kan worden door de uitbreiding van het goederenvervoer, niet door die van het personen-vervoer. Dit was zoo waar dat het algemeen belang, de algemeene welvaart minder gebaat zou worden indien zes millioen werden ontvangen, ten gevolge van personen-vervoer, dan wel drie millioen ten gevolge van goederen-vervoer. Het verkeerde in de stelling van den heer van Heukelom lag dan ook daarin, dat hij den spoorweg beschouwde van het standpunt van oplevering van goede rente; naar sprekers meening echter was dit het hoofddoel van den aanleg van spoorwegen niet, maar wel hoe de algemeene welvaart daardoor op de beste wijze kon worden bevorderd, welke indirecte voordeelen de Natie uit die wegen trekken kon: voordeelen die verre boven de directe, welke de onderneming zelve opleveren zou, staan. Hij verlangde den aanleg niet van spoorweglijnen in het belang der onderneming, maar wel ten einde de meest mogelijke welvaart te bevorderen. Men moest ook niet vergeten dat het personen-vervoer door kleine omwegen beter dragen kon eene kleine verhooging van kosten dan het vervoer van goederen; elke noodelooze verhooging in de kosten van het goederen-vervoer belemmerde den handel, bevoordeelde den naburigen concurrent, en streed derhalve met het algemeen belang. De Regering zou dan ook z. i. onverantwoordelijk gehandeld hebben indien zij in de eerste plaats gelet hadde op de directe voordeelen der onderneming en eerst in de tweede plaats op de indirecte voordeelen welke de internationale lijn aan de Natie opleveren kon. Te dezen aanzien zijne gedachten resumeerende meende de spreker dat, hoe wenschelijk spoorwegen zijn mogen voor het binnenlandsch verkeer, deze echter, afgescheiden van het buitenland, niet zoo dringend noodzakelijk waren. De Hollandsche spoorweg moge algemeen gebezigd worden, doch wanneer die spoorweg niet aanwezig ware zouden weinige belangen daardoor gekrenkt zijn. De aansluiting alleen met het buitenland bepaalde de belangrijkheid van den spoorweg en de binnenlandsche lijn kon alleen belangrijk worden bij de aansluiting met het buitenland. De vraag was dus, en hier had de spreker meer bepaald de Zuiderlijn op het oog, of wij die lijn als handelslijn noodig hadden? Hij deed niets af op de groote voortreffelijkheid der waterwegen, maar deze werden gedrukt door drie bezwaren welke niet ligt moesten worden geteld: 1°, door de Rijntollen, een bezwaar nu nog vermeerderd door den aanleg eener vaste brug te Keulen; 2°, door den lagen waterstand en de belemmering door het ijs, en 3°, door het gebrek aan spoed waarmede onze goederen verzonden konden worden. Het laatste bezwaar woog het zwaarst en werd dagelijks van meer onrustbarende beteekenis. De waterwegen, hoe voortreffelijk ook, beantwoordden niet meer aan de eischen des tijds, en door het middel van spoorwegen bezaten wij eigenlijk nog geene handelswegen. Als zoodanig kon de Hollandsche spoorweg niet worden beschouwd, hij was aan beide uiteinden geïsoleerd. De Rijnspoorweg bewoog zich slechts naar eene rigting, naar den regter-Rijnoever, en hierbij bestreed de spreker de meening van den heer Godefroi, dat de vaste brug te Keulen ons ook den toegang tot den linkeroever zou verschaffen. Eindelijk was de lijn van Antwerpen naar den Moerdijk door de verpligte overlading als handelsweg belemmerd. Deze toestand was des te bedenkelijker, daar allen om ons heen reeds in het bezit waren van snelle middelen van gemeenschap, waardoor wij groot gevaar liepen snel achteruit te gaan. Het is waar dat de handels-statistiek wees op vooruitgang van den handel en op vermeerdering van het goederen-vervoer, maar indien men ze vergeleek in het algemeen, en met naburige Staten, dan geloofde de spreker niet dat wij konden gezegd worden zoo vooruit te gaan als onze gunstige ligging regt gaf te verwachten; en deze nadeelige uitkomst was alleen het gevolg van ons gemis aan handelswegen. De commerce général bedroeg in België in 1846, 634 millioen; in 1856, 1530 millioen; in 1847, 732 millioen; in 1857, 1631 millioen. Deze verbazende vooruitgang was het natuurlijk gevolg van het tegenwoordig karakter der handels-operatiën; de transactiën werden met spoed gesloten en de levering moest met niet minder spoed plaats hebben. Men moest daarbij bedenken dat die vooruitgang inderdaad ten onzen koste geschiedde. Uit een en ander trok de spreker de conclusie dat wij spoorwegen noodig hadden als handelswegen en dat hij daarom met het oog op dit

keuren, omdat die concessiën dat hoofddoel zouden verwezenlijken.

Dit hoofddoel was alleen te bereiken door de juiste rigting der lijnen, en bij de bespreking van die rigting ging de spreker tot het tweede hoofddeel zijner rede over. Hij bepaalde zich daarbij tot den Zuiderspoorweg, de verdediging der Noorderlijn aan anderen overlatende. Hij stelde de opmerking vooraf dat men getracht had locale belangen tegen elkander over te plaatsen; bovenal had men Amsterdam tegenover Rotterdam geplaatst en men had het betoog willen leveren dat de concessie op het oog had de benadeeling niet alleen van Amsterdam maar van het algemeen belang ten voordeele van Rotterdam. Deze strijd werd door den spreker betreurd; hij voor zich had de overtuiging dat hij zich bij de beoordeeling der zaak van het locale standpunt had losgemaakt en zich geenerlei verdediging of benadeeling van plaatselijke belangen voor oogen had gesteld. Hier nam hij tevens eene bedenking op, die men zwaar had doen gelden, nl., dat men vroeger te Rotterdam bezwaar had gezien tegen de overbrugging van de Maas. Dit bezwaar werd door hem niet ontkend, zoodanige brug zou aan de kleine scheepvaart groot nadeel toebrengen, doch kon alleen door groote opofferingen onzijdig worden gemaakt. Men had echter te Rotterdam zoo innig gevoeld de noodzakelijkheid aan het tot stand brengen van een goeden handelsweg, dat men over dat bezwaar heeft willen heenstappen. Wat de rigting der Zuiderlijn betreft, hare keuze was niet gemakkelijk geweest. De duurste belangen stonden daarbij op het spel, ze onderling te vereenigen was geene gemakkelijke taak en toch geloofde hij dat de gekozen rigting aan de meest redelijke eischen voldeed. Werd Amsterdam inderdaad, gelijk men beweerde, verongelijkt? Men had veel van achteruitzetting, van isolement gesproken; ware dit werkelijk het geval, hij zou de eerste zijn die zich daartegen verzette; maar het bewijs daarvan was men schuldig gebleven. Amsterdam was niet achteruitgezet, niet geïsoleerd. De hoofdstad des Rijks kon in geene gunstiger positie zijn gebragt, al had ze ook, wat men noemde haar eigen spoorweg gekregen. Zonder vele cijfers te noemen bleek het toch, dat indien men de zoozeer verlangde Culenborgsche lijn stelde tegen over die van de Regering, Amsterdam, bij het plan der Regering, nog 6 mijlen nader bij Crefeld en 10 mijlen nader bij Mechelen werd gebragt. Men had ook twee andere groote bezwaren doen gelden. Men verlangde nl. voor Amsterdam 1°, een centraal punt te Utrecht en 2°, eene lijn om ten spoedigste naar 's Bosch te komen.

Wat het centrale punt te Utrecht betrof, begreep de spreker niet waartoe dat noodig was. Hij had op die vraag zich geen juist antwoord kunnen geven en ook nergens gevonden. Men had een centraal punt als axioma aangenomen en daarna Utrecht daartoe aangewezen; maar een centraal punt was niet wenschelijk dáár waar men tot hoofddoel stelde de verbinding van havens en handelssteden met het buitenland. Dan was een centraal punt praktisch nadeelig, en diende nergens toe dan om den natuurlijk korten weg zoo lang mogelijk te maken; Utrecht zeide men moest het Nederlandsche Mechelen worden; doch ook België droomde van een centraal punt, hetgeen dat Land duur is komen te staan. Wilde men met alle geweld een centraal punt, dan behoorde men te denken aan eene handelsstad, die al de lijnen welke zij opnam voeden kon; maar het aannemen van Utrecht als centraalpunt berustte alleen op eene fictie.

Ten aanzien van het verlangen van Amsterdam, om eene regtstreeksche communicatie met 's Bosch te ontvangen, betoogde de spreker dat tegenover dat belang grootere belangen stonden. Doch al plaatste men zich op het Amsterdamsche standpunt, dan kon hij nog niet inzien, welk overwegend belang Amsterdam had bij eene directe lijn op 's Bosch. In het adres van het Amsterdamsch-Utrechtsch Comité werd beweerd dat zonder zoodanige lijn Noordbrabant geheel van Amsterdam en Utrecht zou zijn uitgesloten, doch men vergeet dat beiden langs twee wegen naar Noordbrabant konden komen. Noordbrabant zelf klaagde dan ook niet en was volkomen met de rigting der lijnen tevreden. Alleen de stad 's Bosch scheidde zich te dien aanzien van de geheele provincie af. Hierbij had echter overdrijving plaats; immers welke belangrijke relatiën had Amsterdam met 's Bosch die eene directe lijn zou noodig maken. Naar men beweerde verzond Amsterdam jaarlijks 10 millioen goederen naar 's Bosch, maar deze waren niet alleen bestemd voor de consumtie te 's Bosch, maar wel om verder geëxpedieerd te worden naar Limburg, Duitschland en België. Indien nu eene regtstreeksche lijn naar 's Bosch tot stand kwam, dan zou die plaats als tusschenplaats niet meer noodig zijn, daar het handelsbelang een onmiddellijken doorvoer zou vorderen. Het was dus niet duidelijk op grond van welke overwegende belangen deze lijn gevraagd werd. De rigting door de Regering aangenomen was ook in andere opzigten niet nadeelig voor Amsterdam; die stad verkreeg hare verbinding met België, Duitschland en Frankrijk. Wanneer het Amsterdamsche plan werd aangenomen zou de hoofdstad des Rijks geene betere verbinding erlangen, maar daarentegen zouden de steden aan de Maas op eene onverantwoordelijke wijze worden uitgesloten, alleen ten believe van de fictie betrekkelijk het centrale punt en ten believe eener regtstreeksche communicatie met 's Bosch. Even als Amsterdam hadden de steden aan de Maas belang bij eene aansluiting naar buiten. Dit was een algemeen handelsbelang, hetwelk krachtdadig behoorde te worden bevorderd. Hiermede stond in verband de naauwe verbinding met Zeeland, die de spreker van het uiterste gewigt acht, zoowel voor het tegenwoordige als voor de toekomst. In den eersten tijd zou die lijn dienen tot binnenlandsche communicatie; aanvankelijk zou zij geen handelsweg zijn, maar van lieverlede zou Vlissingen door het vestigen van kapitalen, handelshuizen en relatiën, eene uitmuntende handelshaven kunnen worden. De steden aan de Maas zouden daartoe hare krachten moeten inspannen, omdat Vlissingen zich anders zou werpen in de armen van Antwerpen, dat dan grootendeels voordeel zou trekken van de millioenen die men thans opoffert. Zijne gedachten omtrent dit onderdeel resumeerende, verklaarde de spreker dat het aangenomen stelsel van twee overgangen werkelijk was in het algemeen belang; dat Amsterdam niet alleen niet werd benadeeld, maar dat het door dat stelsel de meeste snelle verbinding verkreeg met het buitenland; dat het denkbeeld van een centraal punt was eene fictie; dat de directe verbinding met 's Bosch niet noodzakelijk was, en dat daarenboven de aanneming van het stelsel van één overgang alle andere groote belangen zou opofferen. Uit dien hoofde zou de spreker zich met de rigting der geconcessioneerde lijnen vereenigen.

In de derde en de laatste plaats trad de spreker in eenige financiële beschouwingen. Vooreerst wat de te verleenen subsidiën betreft, beweerde hij dat het gansche bedrag daarvan in de schatkist aanwezig was en dat er dan nog geld zou overblijven; dat men sedert 1 januarij 1857 50 millioenen had geamortiseerd en nu nog 23 millioenen over had, doch dat reeds in 1857 die millioenen beschikbaar waren voor

men ook nu 20 millioen meer geamortiseerd had dan men werkelijk gedaan heeft, zou men dan beweren dat de schatkist ledig was? De spreker betoogde dat al waren er werkelijk geene fondsen aanwezig, men die met het oog op den toestand onzer financiën scheppen moest. Wat aangaat de renteguarantie, die een bezwaar op de toekomst legde, had de spreker liever gezien den aanleg van spoorwegen voor rekening van den Staat, om de exploitatie daarvan naderhand over te dragen aan particulieren. Maar nu de meerderheid der Kamer geene Staatsspoorwegen gewild had, nu de guarantie was geworden de grondslag waarop het geheele gebouw was opgetrokken, nu moest men die guarantie ook verleenen. En dit te meer daar Staatsspoorwegen gelijke geldelijke offers zouden eischen, daar het kapitaal dat men besteden zou renteverlies zou geven en dus hetzelfde karakter dragen als de guarantie. De spreker eindigde met op de aanneming der voordragt aan te dringen, want het zij men die verwerpen wilde om politieke redenen of op andere gronden, moest men wel bedenken, dat men denzelfden strijd, dien men thans zag voeren, op nieuw zou zien ontbranden, en dat geen ministerie, welk ook, in staat zou zijn een ontwerp aan te bieden dat alle belangen bevredigen zou. Na jaren zwoegens was men nu gekomen tot het punt van beslissing, en zou men nu de voordragt verwerpen omdat niet aan aller wenschen was voldaan? Hij voor zich had daartoe den moed niet; hij durfde aan zoodanige proefneming de meest gewigtige belangen van het Vaderland niet wagen.

De heer *Idserda* besprak meer bijzonder de rigting der Noorderlijn, en bestreed die op dezelfde gronden als zulks door andere sprekers bereids is gedaan. Hij keurde af het gemis van eene verbinding van Groningen met de Hannoversche Westbaan; de nadeelige positie waarin Harlingen was gebragt; de onregtvaardigheid die ten aanzien van het binnenlandsch verkeer was gepleegd, tengevolge waarvan de Friezen een grooten omweg moesten maken om Amsterdam of Rotterdam te bereiken; de opoffering van Groningen en Friesland aan den wensch om het onbeteekenende Assen in het spoorwegnet op te nemen. Hij had ook bezwaar tegen de finantiële voorwaarden, vond geenerlei waarborg in de berekeningen der Regering, achtte de offers die men vergde veel te groot, en verlangde openbare concurrentie in zake der spoorwegen. Op al deze gronden verklaarde de spreker tegen de voordragt te zullen stemmen.

De heer *Dommer van Poldersveldt*, die met de verklaring aanving dat hij zelden met zoo groote gerustheid over eene zaak had gestemd als hij over de aanhangige wetsvoordragt doen zou, verdeelde de leden der Kamer in vier cathegoriën: 1°, in leden die bij voorkeur geen spoorwegen wilden, òf omdat men ze niet noodig had, òf omdat men de toekomst niet te zeer wogt verbinden; 2°, in leden die een meer geconcentreerd plan voorstonden; 3°, in leden die hunne stem afhankelijk maakten van het geven eener bepaalde rigting aan de lijnen, en 4°, in leden die, ofschoon overtuigd van de bezwaren, aan de Regeringsplannen verbonden, bereid waren over ondergeschikte punten heen te stappen, om eindelijk tot handelen te kunnen komen. Onder deze laatste cathegorie rangschikte zich de spreker. Daarna verdedigde hij de Regering tegen de verwijten omtrent de keuze der concessionarissen en omtrent de zamenkoppeling der twee concessiën in ééne wet. Zoo ook keurde hij goed dat de Kamer op deze voordragt het stelsel van amendement niet kon toepassen; die toepassing zou tot schromelijke gevolgen aanleiding geven. Alvorens tot de zaak zelve te komen trad de spreker nog in eene korte herinnering aan onze spoorweg-geschiedenis, om daaruit het betoog te trekken dat wij tot dus ver met den aanleg van spoorwegen niet gelukkig waren geweest. Overgaande tot de zaak zelve, verklaarde hij dat hij evenmin Amsterdam wilde benadeelen als hij de natuurlijke ligging van Rotterdam zou willen prijs geven en haar ontnemen de verbinding die haar toekwam. Hij kon dat te minder, daar de ingenieur Fijnje zelf tot de conclusie was gekomen dat eene enkele lijn door het hart van het Land niet zou beantwoorden aan de verwachting. Ook hij had de uitgewerkte plannen van de lijn Utrecht-'s Bosch nagegaan, maar hij kon de vrees niet onderdrukken, dat de overbrugging in het hart van het Land de treurigste gevolgen zou kunnen na zich slepen. Met de kaart in de hand de concessiën der Regering naguande, releveerde de spreker de verschillende punten van bezwaar die daartegen waren geopperd. Ten aanzien van de Zeeuwsche lijn was slechts de bedenking in het midden gebragt om over het Sloe een dam te leggen; aan die bedenking was tegemoet gekomen; in den aanleg der lijn verheugde hij zich, daar door die lijn eene groote onregtvaardigheid zou worden voorkomen. Van de lijn Rotterdam-Moerdijk betoogde hij alleen, op gezag van deskundigen, dat eene brug over den Moerdijk wel uitvoerbaar was, terwijl de verbinding naar Venlo geen bezwaar opleverde. De overbrugging bij Nijmegen diende tot aansluiting van drie groote lijnen, en indien de bezwaren van het bestuur van den Tielerdijk gegrond waren, dan zou men inderdaad niets tot stand kunnen brengen, daar spoorwegen in ons Land zonder overbrugging onmogelijk waren. De overbrugging der Maas bij Grave was allezins mogelijk en juist in het belang van ons defensiewezen, en wat betrof de overbrugging bij Arnhem, men mogt die zaak veilig overlaten aan de Regering, voorgelicht door den waterstaat, die reeds zoo vele andere groote werken had tot stand gebragt. De bezwaren die de spreker voornamelijk had bestonden daarin, dat niet terstond in de concessie was opgenomen eene lijn van Leeuwarden naar Meppel en de aansluiting van Groningen aan de Hannoversche Westbaan. Hij hoopte evenwel dat de Regering te dier zake nog zoodanige inlichting zou kunnen geven, dat ook dit bezwaar geweken zou zijn. Wat de finantiële questie betrof, meende de spreker dat men den gunstigen toestand, waarin wij ons thans bevonden, moest gebruiken, en dat het nageslacht ons dankbaarder zou zijn indien wij nu onzen overvloed gebruikten voor de ontwikkeling van de algemeene welvaart, dan wanneer het zich later, zelfs met eene gevulde schatkist, over achteruitgang van die welvaart beklagen moest. Met gerustheid zou hij dan ook stemmen voor de Regeringsvoordragt, in de hoop, dat wanneer de wet mogt worden aangenomen, de uitkomst mogt bewijzen dat de bezwaren ongegrond en de klagten overdreven waren.

De heer *van Foreest* herinnerde hoe overrijp tot beantwoording de vraag was: hoe Nederland aan spoorwegen komen zou, en dat men mogt aannemen, dat, wie nu nog met zijn antwoord twijfelde, wel nooit tot zekerheid komen zou. De zaak moest dan ook niet langer door dilatoire exceptiën ter zijde worden gesteld: men moest niet alleen de wet afstemmen en dus niet alleen zeggen wat men niet wilde, maar men moest door eene motie aan de Regering doen kennen, wat de Vergadering werkelijk wilde. Handel en nijverheid eischten dat wij niet langer achter stonden bij geheel Europa, maar ook de eer der Vergadering eischte dat. Er moest niet met grond kunnen worden gezegd, dat de Kamer wel veel praatte maar niets tot stand bragt; er moest niet met grond kunnen worden gezegd van den parlementairen regeringsvorm, dat als het aankwam op het tot stand

regeringsvorm de voorkeur moest worden gegeven. Hij verlangde dus dat de zaak der spoorwegen eene belangrijke, eene beslissende schrede nader tot verwezenlijking doen zou en hij zou te dien einde welligt, indien anderen niet gelijk voornemen hadden opgevat, bij het einde der discussie aan de Kamer een voorstel onderwerpen, dat hij hoopte door die Kamer te zien aangenomen en dat de Regering er zich mede vereenigen zou. Voor het oogenblik bepaalde de spreker zich echter tot algemeene beschouwingen. Z. i. had een spoorweg tweeërlei doel: 1°, het vervoer van personen en goederen, 2°, het onderhoud van den weg. Het eerste was eene daad waarmede het bestuur zich niet mogt mengen; het tweede was daarentegen eene daad van het Gouvernement. Daardoor was dan ook de verpligting van den Staat en de grens dier verpligting aangewezen. Men had slechts te onderscheiden in de daarstelling en in de exploitatie van den weg. Het bouwen was de roeping en de pligt van den Staat, het vervoer over den weg was de taak der particuliere industrie, zonder eenigen bijstand van den Staat. Hij wenschte dus dat de wet zou vaststellen welke de hoofdlijnen, om zoo te zeggen de groote wegen der eerste klasse zouden zijn, met welker daarstelling de Staat zich zou inlaten; die wet moest bepalen binnen welk tijdsverloop die wegen zouden worden gebouwd en op welke voorwaarden het gebruik daarvan aan den meestbiedende zou worden verpacht, hetzij voor eene som in eens, hetzij voor eene percentsgewijze uitkeering op de jaarlijksche bruto opbrengst. Zonder in breedvoerige ontwikkeling te treden over al de voordeelen van zoodanig stelsel, stipte de spreker slechts aan dat men zelfs den aanbouw dier wegen aan de meestbiedende Maatschappij *à forfait* kon aanbesteden. De concessiën, waarvan thans sprake was, waren eigenlijk volgens den spreker aanbestedingen *à forfait* gecompliceerd door den last, opgelegd aan de concessionarissen om voor het Gouvernement geld op te nemen. Maar juist deze complicatie maakte de wet onaannemelijk. Ook het stelsel van renteguarantie paste niet voor Nederland, eensdeels omdat wij de spoorwegen zouden kunnen betalen, zonder zelfs noodig te hebben schatkistbilletten uit te geven en anderdeels omdat wij wel tegen 4 pct. geld konden krijgen en derhalve geen $4\frac{1}{2}$ behoorden te guaranderen. Indien de Nederlandsche Staat zonder eenige finantiële kunstenarij in specie betaalde hetgeen hij tot den aanleg van spoorwegen bij particulieren zou uitbesteden, dan was de spreker overtuigd dat de Staat voor zijn geld oneindig meer werk zou ontvangen dan thans het geval zou zijn.

Wat het voorgestelde spoorwegnet betrof, was de spreker wel eenigermate huiverig om daarover zijn oordeel te zeggen; want hij wenschte niet alleen al de voorgedragen lijnen, ofschoon met eenige kleine wijzigingen, maar hij wenschte ook nog de toevoeging van de Friessche lijn, van de lijn Utrecht-'s Bosch; hij verlangde bovendien de aansluiting van Groningen met de Hannoversche Westbaan en eene lijn van Nieuwe Diep naar Amsterdam. Dan eerst zou men een volledig spoorwegnet hebben. Dan eerst zouden de groote zeehavens verbonden zijn aan het buitenland en de verschillende deelen van het Land onderling. Die uitbreiding verlangde hij 1°, omdat de spoorwegen in ons Land voornamelijk personen-vervoer op het oog moeten hebben, en 2°, omdat de Staat, verpligt zijnde tot den aanleg der wegen, onregt zou doen, indien deze 's Lands penningen besteedde, ten voordeele van een deel des Lands ten koste van het andere. Al kostte zoodanig spoorwegnet 100 millioen, de Staat zou bij magte zijn het in 10 jaren te voltooijen, zonder eenig bezwaar; daarbij had hij groote verwachtingen omtrent de indirecte voordeelen welke zoodanig net aan de schatkist opleveren zou. Met volle overtuiging zou de spreker dus stemmen tegen de voordragt, niet alleen omdat ze niet was overeen te brengen met de noodige zuinigheid, maar ook omdat die voordragt was ondoelmatig en in de gevolgen den aanleg van spoorwegen veeleer tegenwerken dan bevorderen zou. En opdat de thans gevoerde discussiën niet onvruchtbaar zouden blijven, zou de spreker welligt bij het einde daarvan, of welligt eerst na de afstemming der wet, eene motie voorstellen die aldus zou luiden: „de Kamer, van oordeel zijnde dat het „wenschelijk is, dat bij de wet worde bepaald welke „spoorwegen van Regeringswege zullen worden daar„gesteld, sluit de beraadslaging en noodigt de Rege„ring uit een daartoe strekkend wetsontwerp zoo „spoedig mogelijk in te dienen."

De heer *van Lynden* nam in de eerste plaats onderscheidene punten op die door verschillende sprekers waren behandeld. Sommigen hadden van de spoorwegen eene politieke questie gemaakt; dat keurde hij af en hij kon de voetstappen dezer leden niet drukken. Evenzeer achtte hij ongegrond het verwijt dat de Regering niet voorgegaan maar gevolgd was; wanneer men lette op den moeijelijken toestand waarin de Regering door den loop der omstandigheden was gekomen, kon dat verwijt het verwijt van onregtvaardig niet ontgaan. Zoo had men ook overdreven het slingerende stelsel, dat tot grondslag van de lijnen der Regering zou gestrekt hebben; wie toch zou beslissen, waar de regte lijn beginnen, waar de slingerende lijn eindigen moest. De overdrijving bleek ook daaruit, dat zij die het verwijt deden, lijnen voorstelden die ook al niet vrij van slingeringen waren. Locale belangen benevelden soms het helderste verstand: men zag dit bij den heer Betz, die in de brug te Keulen een groot bezwaar zag voor onze scheepvaart en in eenen adem er op aangedrongen had nog drie bruggen daarbij te voegen. De grondwettige questie omtrent het niet hooren van den Raad van State wilde de spreker niet behandelen, hij zou daaromtrent de opheldering der Regering afwachten. Evenmin zou hij spreken over een zeer teeder punt, dat behandeld was door den afgevaardigde uit Nederlandsch Siberië (Noordholland), namelijk over de kunstmiddelen die aangewend waren om voor deze wet eene meerderheid te erlangen. Was de zienswijze van dien afgevaardigde de juiste, men zou tot opschrift der wet kunnen gebruiken het spreekwoord: *passez moi le lièvre, je vous passerai le mouton.* Hij voor zich vertrouwde nog altijd dat hij zich niet schuldig maakte aan illusiën, wanneer hij hoopte dat overtuiging alleen het rigtsnoer der uit te brengen stem zou zijn.

Daarna ging de spreker over tot het beknoptelijk opsommen van zijne bezwaren tegen de voordragt. Tot den aanleg van spoorwegen had men drie stelsels: 1°, aanleg en exploitatie door den Staat; 2°, aanleg door den Staat en exploitatie door particulieren, en 3°, aanleg en exploitatie door particulieren. Nu had de Regering geen van de drie stelsels aangenomen, maar een mixtum uitgedacht dat alle nadeelen heeft van het halfslachtige. Zij heeft uitgedacht een stelsel van aanleg en exploitatie door particulieren met zoo groote finantiële bezwaren voor den Staat, dat ze was een vermomde Staatsspoorweg zonder eenig voordeel voor den Staat. Spreker was voor den Staatsspoorweg en hij kon niet toegeven dat de Kamer ooit zou hebben beslist, dat de Staat geene spoorwegen zou aanleggen. De tegenwoordige voordragt moest hij verwerpen, vooral wanneer hij lette op de enorme offers die gevraagd werden en dan nog op de onzekerheid of het project

heer van Hall zou het Regeringsontwerp 100 millioenen kosten, maar in vroegere jaren drong de liberale partij op zuinigheid aan, omdat aan iederen gulden die in de schatkist viel een druppel zweet kleefde van den belastingschuldige. Op welken grond nu zouden 100 millioenen worden ten offer gebragt? Werkten de belastingschuldigen thans minder in het zweet huns aanschijns? Of zal men thans zeggen: aan die millioenen kleeft slechts het zweet van zwarte of bruine belastingschuldigen, en zou dat minder gelden? Bovendien de Ministers van Finantien en van Binnenlandsche Zaken stelden zooveel belang in den handel, dat zij de doorgraving van Holland op zijn smalst voor rekening van den Staat willen aanleggen: naar sprekers meening pleiten alle redenen daarvoor aangevoerd, ook voor den aanleg van spoorwegen van Staatswege. Resumeerende verklaarde de spreker de voorkeur te geven aan Staatsspoorwegen. Hier werd hem voorgelegd een spoorwegnet, waarvan velen de uitvoerbaarheid betwijfelen en waaraan groote finantiële bezwaren verbonden waren. Hij wilde in zoodanig net zijn Land niet verwarren, en ofschoon hij met hooge belangstelling de verdediging der Regering afwachtte, kwam het hem twijfelachtig voor, of het haar gelukken zal hem van zijne tegenwoordige meening af te brengen.

De heer *de Bieberstein* verdedigde in eene korte rede de door onderscheiden sprekers aangevallen lijn van Nijmegen over de Mokerheide naar Venlo, Roermond en Maastricht. Hij schetste de voordeelen van dien weg, verbond daaraan de historische herinnering aan de Mokerheide gehecht en twijfelde niet, of bij den aanleg van die lijn zou het spreekwoord „ik wou dat gij op de Mokerheide zat" veel van zijne waarde verliezen, daar men het er dan niet zoo kwaad zou hebben. Hij zou aan de Regeringsvoordragt zijne stem geven, niet alleen uitsluitend in het belang der Mokerheide, maar in de overtuiging dat daardoor de vooruitgang van Nederland zou worden bevorderd. (Van alle zijden Bravo! Bravo!)

Alsnu was aan het woord de heer van Asch van Wijck, doch wegens het vergevorderde uur werd de zitting verdaagd tot morgen ochtend ten 11 ure.

ONTWERP van WET

tot Regeling van het gebruik van het koloniaal batig slot over 1857.

Aan de memorie van beantwoording van den Minister van Kolonien nopens dit wetsontwerp wordt het volgende ontleend:

Aan het uitgesproken vertrouwen dat „de Regering zal willen medewerken om, door eene spoedige beantwoording van dit verslag, de beraadslaging over dit wetsontwerp te doen voorafgaan aan die over het Xlde Hoofdstuk der Staatsbegrooting," zal de Minister, voor zooveel van hem afhangt, gaarne voldoen.

In den aanhef van het verslag is opgemerkt dat het *gewoonte* is, bij de behandeling van het batig slot velerlei onderwerpen van koloniaal belang en in betrekking staande tot het beleid der Regering van Nederlandsch Indië ter sprake te brengen. Die opmerking lokt eene andere uit, te weten dat het aantal der ter sprake gebragte punten voortdurend toeneemt en de *gewoonte* zich dus hoe langer hoe meer uitbreidt. Het getal paragraphen van het Voorloopig Verslag over het koloniaal batig slot bedroeg 7 over 1851, 9 over 1852, 8 over 1853, 12 over 1854, 19 over 1855, 24 over 1856, en 35 over 1857. Is dit *ter sprake brengen* veelal eene meer directe of indirecte afkeuring van daden van het koloniaal bestuur, buiten onmiddellijk verband met de wetgeving, dan is gevolgd de twijfel of de behandeling van een wetsvoorstel, waarbij een batig slot tot het aanzienlijk bedrag van *f* 31,858,421.20, behalve de *f* 9,800,000 voor rente, dus te zamen meer dan *f* 41½ millioen over één enkel jaar aan de Staatskas wordt toegewezen, de meest eigenaardige gelegenheid daartoe is; en dan wordt geregtvaardigd de vraag, of de uitbreiding daarvan niet leidt tot eene overdreven en bij de Grondwet niet beoogde inmenging van de Volksvertegenwoordiging in het bestuur van Nederl. Indië. Behoefde die stelling nadere bevestiging, men zou slechts naar hetgeen in het *Bijblad* en de *Bijlagen* daarvan voorkomt behoeven te verwijzen. Met bevreemding, zegt het verslag, hebben onderscheiden leden (van de drie afdeelingen, in welke eene ernstige gedachtenwisseling is gehouden over hetgeen door den Minister van Kolonien in de zitting van den 29 september jl. is gezegd) vernomen, dat onder de oorzaken van de rustverstoringen, welke *hier en daar in die bezittingen hebben plaats gehad*, door den Minister opgenoemd is de overdreven inmenging van de Volksvertegenwoordiging in het bestuur van Nederlandsch Indië. Al terstond merkt de Minister op, dat zijn gezegde niet geheel juist is aangehaald. Hij heeft gesproken van „het allerverderfelijkst zamenwerken van drie oorzaken: overdreven liberalisme van den Europeaan, overdreven fanatisme van den Oosterling en overdreven inmenging van de Volksvertegenwoordiging op ons rustig en voordeelig bezit van Indië in het algemeen." In dit gezegde zijner rede had hij niet bepaaldelijk het oog op de rustverstoringen, welke hier en daar *hebben plaats gehad*, en waarvan toen in het bijzonder de rede was; hij had meer in het algemeen het oog op den invloed, welke duurzaam wordt uitgeoefend door het veelal ongegrond berispen van het beheer der koloniën vaak in de kleinste bijzonderheden, en van het niet zelden scheef voorstellen van feiten, of het daaruit afleiden van verkeerde of overdreven gevolgtrekkingen. En al gaat dit meestal slechts van enkele leden uit, de opname daarvan in het Voorloopig Verslag en de wijze van inkleeding daarvan geeft naar buiten den schijn als of die ongunstige beoordeeling van *de Kamer* komt. Het door den Minister gezegde was, blijkens het onmiddellijk daaraan voorafgaande, niets anders dan eene zakelijke herhaling van gevoelens reeds vroeger door hem geuit. Van waar, mag hij op zijne beurt vragen, dan nu die bevreemding? En hij mag er de vraag bijvoegen: waarom niet, toen de discussie geopend was, die bevreemding te kennen gegeven? Dan zou hij te dier gelegenheid het lid, of de leden, door wie dezelve zou geuit zijn, hebben kunnen beantwoorden. Zich voorbehoudende, zoo latere discussien daartoe aanleiding mogen geven, mondeling te antwoorden, wenscht hij zich thans van schriftelijke behandeling der verder in deze paragraaph voorkomende beschouwingen en vragen te onthouden, ten einde zijnerzijds geene aanleiding te geven tot het wortel schieten eener nieuwe gewoonte, deze namelijk, om vroeger mondeling gevoerde discussien te doen strekken tot aanleiding van voortgezette schriftelijke gevoelenswisseling in een Voorloopig Verslag over een later ingeleverd wetsvoorstel, en om *lettervruchten* betreffende koloniale aangelegenheden te verheffen tot onderwerpen, waarop beschouwingen gegrond of waarover inlichtingen van de Regering gevraagd worden. De Minister, zich zelven bewust doorgaande en doorslaande bewijzen te hebben gegeven van zijne zucht om de kracht van het Staatsbestuur te helpen bevorderen door aan elken tak der wetgeving het meest volledige aandeel toe te kennen waarop zij grondwettelijke aanspraak hebben; bekend met de verpligting welke art. 89 der Grondwet hem oplegt om aan de *Kamers* de *inlichtingen* te geven welke deze verlangen, acht zich evenwel daardoor niet verpligt, ook wanneer dit overigens niet strijdig zou zijn met het belang of de zekerheid van het Rijk of deszelfs overzeesche bezittingen, schriftelijk te antwoorden op alle vragen en aanmerkingen, alleen omdat zij zijn opgenomen in een door rapporteurs van de afdeelingen uitgebragt en eigenlijk aan de Kamer gerigt verslag. Het Reglement van Orde, 't welk de Kamer als rigtsnoer voor hare werkzaamheden heeft aangenomen, bepaalt bij art. 32 dat het Voorloopig Verslag zal worden gezonden aan de hoofden van de betrokken departementen van algemeen bestuur, en bij art. 33, dat de Commissie van Rapporteurs, door tusschenkomst van den Voorzitter der Kamer, met die hoofden in overleg treedt zoo dikwijls *deze dit noodig oordeelen* of de Commissie zulks verlangt; terwijl uit art. 34 blijkt, dat het Reglement van Orde zoowel schriftelijke als mondelinge mededeelingen, toelichtingen, beantwoordingen of veranderingen veronderstelt.

In de toepassing is de behandeling geheel anders. De Minister ontvangt een gedrukt exemplaar van het Voorloopig Verslag, gelijktijdig met de algemeene distributie en openbaarmaking daarvan. Van mondeling overleg kan dan bezwaarlijk meer de rede zijn, en er blijft dus geene andere wijze van toelichting of wederlegging over dan door middel van eene Memorie van Beantwoording. Daargelaten het groot en steeds toenemend bezwaar dat uit deze wisseling van omslagtige schrifturen volgt, moet vooral daarop gewezen worden, dat, bijaldien een mondeling overleg voorafging, de rapporteurs na de bekomen inlichtingen des Ministers waarschijnlijk bij het vaststellen der punten, welke in het Verslag zullen worden opgenomen (art. 30 Reglement van Orde), daarin niet zouden begrijpen zoo vele punten, als waaromtrent zij door den Minister genoegzaam ingelicht of overtuigd wierden van het schadelijke of de nutteloosheid der opname in het openbaar te maken Verslag. Het is de innige overtuiging van den Minister, dat het dikwerf ongegrond of overdreven uitspreken van een ongunstig oordeel over de handelingen van den Minister en van den Gouverneur-Generaal, hetwelk maar al te gretigen weêrklank vindt bij de drukpers in Nederland en in Indië, het gezag van en het ontzag voor het koloniaal bestuur zoodanig ondermijnt, dat het voeren van een klemvol en krachtig beheer en het behoud van het prestige, hetwelk bij de talrijke inlandsche bevolking pleegt te bestaan, daardoor wordt geschokt. De Kamer zelve heeft dit levendig gevoeld en op kernachtige wijze uitgedrukt, toen zij in haar adres van antwoord op de troonrede sprak van de noodzakelijkheid der eerbiediging en handhaving van een krachtig gezag. De Minister waardeert de levendige belangstelling der Kamer in al wat de koloniale zaken betreft. Maar zal een krachtig gezag bestaan, dan is het noodig dat vooral in de overzeesche bezittingen blijke, dat de Regering door de Volksvertegenwoordiging gesteund wordt, en dat het gevoelen, door eene soms zeer geringe minderheid geuit, niet dat der Kamer uitdrukt.

De Minister moet het betreuren, niet te kunnen voldoen aan den aandrang tot zoo spoedige wederindiening van een ontwerp tot regeling der wijze van beheer en verantwoording der koloniale geldmiddelen, als gezegd wordt vrij algemeen gewenscht te worden.

Op nieuw moet er op gewezen worden dat niet voor alle onderwerpen, welke het Regeringsreglement bepaalt dat bij algemeene verordening worden geregeld, binnen een zeker tijdperk ook nieuwe verordeningen moeten worden in het leven geroepen. De bestaande bepalingen blijven van kracht zoolang zij niet door nieuwe zijn vervangen. Die vervanging moet achtereenvolgens plaats hebben, naar gelang de behoefte daartoe zich voordoet en de middelen tot voldoening aan die behoefte aanwezig zijn. Het kan de bedoeling der Kamer niet zijn, in de bijzonderheden met den stand van elk in behandeling zijnde onderwerp bekend gemaakt te worden, en de Regering zou ook aan zoodanigen wensch niet kunnen voldoen; maar wat zij kan en ook gaarne doet, is de verzekering geven dat het haar ernstig en onverdroten streven is, in dit opzigt al te doen wat noodig en mogelijk is.

Wanneer eene vacature in den Raad van Nederlandsch Indië door een zich in Nederland bevindenden Staatsdienaar wordt aangevuld, moet noodwendig altijd eenige tijd verloopen tusschen diens benoeming en zijn vertrek.

Bij eene vergelijking met hetgene de Minister ten vorigen jare heeft gezegd met betrekking tot het stelsel van radicaal voor betrekkingen in Ned.-Indië, gelooft de Minister dat zijne daden volkomen in overeenstemming zijn met zijne woorden. De leden, die de opmerking hebben gemaakt, dat van den tusschenmaatregel (Koninklijk besluit van 2 mei jl.) nog geene goede vruchten gezien zijn, zullen wel willen toegeven dat de pas gelegde kiem nog weinig vruchten heeft kunnen dragen. Wat betreft de aanmerking op de benoeming van een ambtenaar tot het bekleeden van betrekkingen in Indië, op welker vervulling aan de Kamer noch bij de Grondwet, noch bij de wet, invloed is toegekend, gelooft de Minister dat de aanmerking, in het Voorloopig Verslag voorkomende, niet kan geacht worden tot de Regering gerigt te zijn, maar als eene mededeeling van de rapporteurs aan de Kamer moet worden beschouwd.

De vrees, dat de intrekking van het Koninklijk besluit van 13 januarij 1854 als een vrijbrief en als een spoorslag zou worden begroet, om langs wegen, door zedelijkheid en eerlijkheid veroordeeld, eigen inzigten en eigen belangen te bevorderen, heeft sedert niet aan grond verloren. Er bestaat nog altijd behoefte aan onderdrukking van schadelijke openbaarheid en van misbruik van vertrouwen in of door ambtelijke stelling genoten.

De Minister blijft eene herziening van de bepalingen op de drukpers, tot tegengang van het misbruik daarvan en tot regeling van ieders verantwoordelijkheid, als noodzakelijk beschouwen. Een door hem in gereedheid gebragt daartoe strekkend en thans reeds elders in overweging zijnde ontwerp zal, naar hij hoopt, eerlang tot rijpheid komen.

Bijaldien eenige leden mogten meenen, dat de verordening van den Gouverneur-Generaal van den 6 julij jl., omtrent de bedevaartgangers naar Mekka, niet is overeen te brengen met art. 119 van het Regeringsreglement, en dat zij is onstaatkundig, dan zou de Regering het betoog daarvan hunnerzijds hebben mogen verwachten, in stede van het uitgedrukt verlangen dat de Regering zou betoogen dat de maatregel niet in strijd met het Regeringsreglement en niet onstaatkundig is. Nadat de Minister in de discussien, op den 13den julij jl. in de Tweede Kamer gehouden, tot twee malen toe heeft te kennen gegeven, dat hij het ongeraden achtte, over de in dezen bedoelde maatregelen zich in het openbaar uit te laten, had hij niet verwacht dat daarop zou zijn teruggekomen. Met beroep op art. 89 der Grondwet zal hij thans evenzeer schriftelijk als toen mondeling hierover het stilzwijgen bewaren.

Ten aanzien van de regeling bij de wet van het onderwerp der Indische pensioenen kunnen nog gelden de beschouwingen ten verleden jare te dier zake medegedeeld.

De effective sterkte van het Europeesch gedeelte van het Indisch leger op 1 januarij 1859 overtrof die van op 1 januarij 1858 met 59 officieren en 1163 onderofficieren en manschappen. De aanwerving en uitzending van troepen is in dit jaar belangrijk, en er zijn doortastende maatregelen genomen niet alleen om het leger te versterken, maar ook om het lot van officier en soldaat te verbeteren. Maar terwijl de Regering het noodige verrigt om, door versterking van materiële kracht, onze heerschappij te handhaven, mag men niet uit het oog verliezen dat dit middel steeds klimmende uitgaven vereischt, waardoor, onder minder gunstige omstandigheden, het batig slot ras zou verslonden worden. Daarom is het dubbel wenschelijk dat ook de morele kracht van de Regering worde versterkt, en dat, zoo als de Kamer dit onlangs in haar adres van antwoord op de troonrede op zoo uitstekende wijze uitdrukte, de Regering steun en kracht vinde, niet alleen in krachtige handhaving, maar ook in eerbiediging van het gezag.

Van den uitslag van het door den Minister aan den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch Indië opgedragen onderzoek omtrent de leiding van de Bonische expeditie is nog geen berigt ontvangen.

Zoolang de opstand in het Rijk van Banjermasin niet geheel zal zijn onderdrukt, kan omtrent de verdere regeling van zaken aldaar niet in beschouwingen worden getreden. De beslissingen, welke genomen zullen worden, zullen te harer tijd aan de Kamer worden medegedeeld.

De zaak van de openstelling van havens in Ned.-Indie is door de beschikking van 24 aug. jl. tot een bevredigend einde gebragt.

Het voorloopig ontwerp van eene wet tot regeling der inkomende en uitgaande regten in Nederlandsch Indië was bij het vertrek der laatste mail in behandeling bij het Indisch Bestuur.

Ten aanzien van de splitsing der uitgaven voor de cultures en die voor de eigenlijke Indische huishouding heeft de Minister met genoegen gezien dat dit punt slechts in ééne afdeeling is ter sprake gebragt. Hij hoopt er zich mede te mogen vleijen, dat de uiteenzetting der gronden, waarop hij meent dat de onmogelijkheid daarvan berust, ten vorigen jare zoowel in de Staatscommissie als aan de Kamer gegeven, bij de andere vier afdeelingen genoegzame overtuiging heeft te weeg gebragt om daarop niet terug te komen.

De afloop van het ingestelde onderzoek omtrent den vrijwilligen aanplant van suikerriet in de residentie Cheribon is den Minister nog niet bekend.

Op de vraag, of er waarborgen zijn dat de bevolking zelve het verhoogde plantloon geniet, schroomt de Regering niet een bevestigend antwoord te geven.

De stukken omtrent het vraagstuk der suiker-kultuur en suiker-contracten zijn ontvangen, en er is dien ten gevolge bereids een begin gemaakt met de behandeling dezer zaak.

Sommige landhuurders in de Vorstenlanden hebben zich bij de invoering van het nieuwe reglement beklaagd, dat hunne afloopende contracten niet eenvoudig wierden verlengd, maar even als nieuwe aanzoeken om grond aan de concurrentie overgelaten. Het Indisch bestuur, de gelegenheid tot mededinging ook in het belang der inlandsche verhuurders willende openstellen, heeft gemeend hierop geene bepaalde uitzondering te moeten maken ten behoeve der bestaande landhuurders, aan welke geen stellig regt op verlenging van Gouvernementswege was verleend, en die door hun aanwezen en hunne ondervinding reeds belangrijke voordeelen op hunne mededingers hadden verkregen. De residenten van Soerakarta en Djokjokarta zijn echter aangeschreven om te waken, dat aan de landhuurders geene nadeelen worden berokkend door mogelijke kwade trouw der landverhuurders. Ten slotte is de zaak tot aller genoegen geschikt: althans daaromtrent zijn niet alleen geene klagten meer vernomen, maar zelfs kan hier worden medegedeeld dat de Gouverneur-Generaal bij zijn jongste aanwezen in de Vorstenlanden uit den mond van alle landhuurders die hij sprak vernomen heeft, dat zij tevreden zijn over de uitvoering der bestaande verordeningen.

De Regering heeft geene aanleiding gekregen om den plaatselijken verkoop van specerijen, bepaaldelijk in de Molukken, thans meer dan vroeger wenschelijk te achten. Zij betwijfelt nog, of zulks wel aanbeveling verdient. Zij ziet niet in, dat van zoodanigen verkoop die uitkomsten zouden verkregen worden welke eenige leden er zich van voorstellen, noch ook dat, zelfs bij eene tijdige aankondiging, genoegzame mededinging zou kunnen bestaan om voldoende prijzen voor het product te maken.

Volgens de laatste van het Indisch Bestuur ontvangen mededeelingen werkt het reglement op de uitgifte in huur van woeste gronden gunstig.

Wanneer door de Regering is gezegd, dat de overplanting en verzending naar Java van in den Leydschen Akademie-tuin aangekweekte kinaplanten op zoodanige wijze is geschied, dat men zich in Indië van het slagen der kina-cultuur mag verzekerd houden, dan mag daarom nog niet worden voorbijgezien, dat deze jeugdige cultuur, ongeacht hare aanvankelijk bevredigende uitkomsten, toch te kampen heeft met moeijelijkheden, die zoo op hare voortteling als haren groei van invloed kunnen zijn, en welke men door bekwaam toezigt en aanhoudende zorg en toewijding tracht op te lossen en uit den weg te ruimen. Onlangs is eene kleine hoeveelheid sulphas chininae als eerste monster verkregen uit de bast van op Java gekweekte kinaplanten. Een ingesteld chemisch onderzoek kan doen verwachten, dat de verkregen uitkomsten, vooral met het oog op den zeer jeugdigen staat der planten, uit welker bast de quinine was afgeleid, in de toekomst niet minder beloofde te zullen worden dan die van de Calisaija van Bolivia.

In de residentie Banjoemaas wordt eene proef genomen met de cultuur en bereidingswijze van de indigo, gelijk die in de residentie Djokjokarta gevolgd wordt. Aan den ambtenaar, met het nemen dier proef belast, is onlangs ook opgedragen om, onder zijn toezigt, den geheelen aanplant voor eene fabriek met guano te doen bemesten. Tevens is bepaald, dat, gerekend van den 1 julij 1859, de aan de indigo plantende bevolking te verstrekken betaling voor elk Amsterdamsch pond indigo zal worden verhoogd tot op twee gulden. Van deze maatregelen, waarvan de laatste geacht wordt eene niet onbelangrijke tegemoetkoming te zullen zijn voor de betrokken bevolking, wenscht de Regering de uitkomsten af te wachten, alvorens ten aanzien der bedoelde cultuur tot meer afdoende beschikkingen over te gaan.

Het denkbeeld om, na de intrekking der recepissen, op nieuw muntpapier in omloop te brengen, blijft de Minister onraadzaam achten.

Nadere inlichtingen zijn uit Nederlandsch Indië ontvangen aangaande den stand der rekening tusschen Nederland en Japan, waaruit blijkt dat door dat Rijk op nieuw een deel zijner schuld was afgedaan. Aangezien daaruit en uit de vroeger ontvangen inlichtingen echter tevens bleek dat die afdoening slechts langzaam vorderde en Nederland nog eene aanmerkelijke som van Japan te vorderen had, is de Gouverneur-Generaal uitgenoodigd, voor de rigtige en spoedige voldoening daarvan te zorgen.

De zienswijze der Regering betrekkelijk het althans ten deele verzekeren der Gouvernementsproducten is sedert de laatstelijk daarover gehouden discussiën niet veranderd.

(*Zie het vervolg in de Courant.*)

Gedrukt en uitgegeven bij

G. en C. A. van Reyn,

te Rotterdam.